

SAVONIA

■ **OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO**
KULTTUURIALA

SEITA

Keraamisen matkamuiston suunnittelu

TEKIJÄ: Tuuli Lahti-Helminen

Koulutusala Kulttuuriala	
Koulutusohjelma Muotoilun koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Tuuli Lahti-Helminen	
Työn nimi Seita – Keraamisen matkamuiston suunnittelu	
Päiväys 27.4.2013	Sivumäärä/Liitteet 55/2
Ohjaaja(t) Marja-Leena Piippo	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Dragonía Oy/ Kirsi Hagman	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämä opinnäytetyö lähti liikkeelle tutkimuksesta, jossa tarkasteltiin Suomea matkailumaana suomalaisin silmin. Mitä maallamme on tarjottavana turistille, ja mitä turisti tänne tulee hakemaan? Tutkimuksen tuloksena suunniteltiin asiakasyritykselle matkamuisto, keraaminen snapsipikari, jonka he halutessaan toteuttavat myyntiin. Esineen ulkonäköä voi varioida erivärisillä lasitteilla sekä pintaan painettavilla leimoilla.</p> <p>Työn pääpaino on ollut esineen suunnittelussa. Tutkimus on antanut osviittaa ideoinnille ja kulttuurin teemoille, ja lopputuloksena syntyi suunnitelma valuesineestä mittapiirroksineen. Esineestä valmistettiin myös keraaminen prototyyppi, jonka valmistuksesta on kerrottu raportissa.</p> <p>Työ on toteutettu tiiviissä yhteistyössä asiakasyrityksen kanssa. Koska tuotteen kohderyhmä on yrityksen asiakkaat, ulkomaalaiset turistit, yrityksen mielipiteet ja neuvot ovat olleet arvokas tuki työn ja suunnittelun edetessä.</p>	
Avainsanat Keramiikka, Matkamuisto, Snapsi/shottipikari, Suomen matkailu	

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Design			
Author(s) Tuuli Lahti-Helminen			
Title of Thesis Seita – Designing a Ceramic Souvenir			
Date	27.4.2013	Pages/Appendices	55/2
Supervisor(s) Marja-Leena Piippo			
Client Organisation /Partners Dragonica Oy/ Kirsi Hagman			
<p>Abstract</p> <p>This thesis is based on a native's view of Finland as a tourist location. What does Finland have to offer for a tourist? As a result of the research conducted, a ceramic souvenir drink cup was designed for the client, and will enter production if found suitable. The cup's appearance can be varied with different colour glazes and stamps pressed on the surface.</p> <p>Emphasis of the work has been on the design. The design was influenced by research and themes found within the Finnish culture as well as sketching. A ceramic prototype model of the design was manufactured, and the work done is detailed in this report.</p> <p>The work was done in close co-operation with the client. Since the souvenir's target group is foreign tourists and the client's company caters almost exclusively to them, the client's advice and opinions on the design were in valuable for the duration of the designing phase.</p>			
<p>Keywords Ceramics, Finland as a tourist location, Hotshot –glass, Souvenir</p>			

Sisällysluettelo

JOHDANTO	5
1. YHTEISTYÖKUMPPANI JA TILAUKSEN TARVE	6
1.1. DRAGONIA OY:N TUOTTEET.....	7
1.2. ASIAKASKUNTA.....	9
2. SUOMI MATKAILUMAANA	12
2.1. SUOMEN LUONTO.....	13
2.2. LAPPI.....	14
2.3. REVONTULET.....	16
2.4. SAUNA.....	18
2.5. SUOMALAINEN ON SELLAINEN.....	18
3. SUUNNITTELUA	20
3.1. LUONNOKSIA.....	20
3.1.1. Tuen luonnostelu.....	23
3.1.2. Lasituksen ongelma.....	25
3.2. MITTOJA.....	26
3.3. PROTOTYYPPI.....	28
3.3.1. Malline.....	28
3.3.2. Muotti.....	30
3.3.3. Valaminen.....	31
3.3.4. Lasitus.....	34
3.4. PROTOTYYPIN JÄLKEEN.....	36
4. VALMIS TYÖ	39
4.1. MITTAPIIRROKSET.....	39
4.2. SEITA-KUPPI.....	40
4.3. VALMISTUSKUSTANNUKSET.....	41
4.4. YHTEISTYÖ ASIAKKAAN KANSSA.....	41
4.5. TULEVAISUUS.....	42
5. KÄYTETYT RESURSSIT	44
5.1. ONGELMAT JA ONNISTUMISET.....	44
5.2. PROSESSIN KULUN AIKATAULU.....	45
5.2. PROTOTYYPPIIN KÄYTETYT MATERIAALIT.....	46
6. LOPUKSI	47

KUVALUETTELO

LÄHTEET

LIITTEET

Johdanto

Ryhdyin pohtimaan opinnäytetyöni aihetta jo keväällä 2012, kun minua kehoitettiin tekemään ensimmäinen aihekuvaus. Minulla ei tuolloin ollut vielä minkäänlaista ideaa työlle, vaikka nopeasti kyhätyn aihekuvauksen tuolloin palautinkin. Työn aihe selkiytyikin itseasiassa vasta vuosien 2012 ja 2013 taitteessa, kun todella syvennyin aiheeseen ja ryhdyin tutkimustyöhön. Asiakkaan olin tosin saanut jo syksyllä, kun työharjoittelupaikkani toimineen yrityksen Dragonia Oy:n omistaja keraamikko Kirsi Hagman ehdotti, että voisin tehdä opinnäytetyöni suunnittelutyönä heille. Tartuin tähän tarjoukseen kuin pelastusrenkaaseen, ja siitä lähti yhteistyömme esineen suunnittelun parissa, jota jatkoimme läpi koko talven ja kevään.

On melko haasteellista suunnitella uusi tuote yritykselle, jolla on jo vahva oma tyyli ja tuotevalikoima sekä lisäksi vielä omatkin asiakkaat. Viettämäni kesä Dragonian pajalla Helsingissä oli kuitenkin suureksi avuksi suunnittelutyössä, sillä tutustuin Dragonian tuotteiden ja toiminta-ajatuksen lisäksi itse omistajaan ja hänen motiiveihinsa valmistaa matkamuitseja. Hagman kertoi minulle paljon omista toimintatavoistaan ja uusien tuotteiden suunnitteluprosessistaan. Lisäksi hänellä on vuosien kokemus Dragonian pääasiallisina asiakkaina toimivista ulkomaalaisista turisteista, ja hän osasi suurin piirtein kertoa, minkälaiset matkamuitset viehättävät asiakkaita. Nämä Hagmanilta saamani tiedot ja havainnot olivatkin ykkösosassa esinettä suunnitellessani.

Työ on syntynyt pitkälti yhteistyönä asiakkaan kanssa. Kun minä suunnittelin muotokieltä, Hagmanilta sain tietoa teknisistä yksityiskohdista, joita suunnittelussa piti ottaa huomioon, kuten esineen mittasuhteet ja pystyssä pysymiseen vaadittava pohjan minimihalkaisija.

Työn tavoitteena on suunnitella Dragonian tuotevalikoimaan sopiva matkamuitse, joka muotokielellään henkii suomalaisuutta. Konkreettisenä tuotoksena tarkoituksena on saada aikaiseksi mittapiirroksot, joiden avulla Dragonia Oy voi tehdä esineelle valmistusmuotit. Esine tulee toivottavasti myyntiin tulevana kesänä 2013 Dragonia Oy:n valikoimaan. Valmistan esineestä myös prototyypin omaan käyttöön nähdäkseen suunnitelman toimivuuden.

1. Yhteistyökumppani ja tilauksen tarve

Yhteistyökumppanini on helsinkiläinen keramiikka-alan pienyritys Dragonia Oy. Se on perustettu vuonna 1999 ja sijaitsee nykyään Helsingissä Kallion kaupunginosassa. (Dragonია Oy 2013) Dragonian toimialaan kuuluu keraamisten tuotteiden valmistus, myynti ja markkinointi, jonka lisäksi yritys saa käydä arvopaperikauppaa. Yrityksen kaikki osakkeet omistaa sen perustaja, keraamikko Kirsi Hagman. Hän hoitaa tuotesuunnittelu ja –valmistus osuuden sekä yrityksen paperityöt. (Hagman 2012, henkilökohtainen tiedonanto)

Yrityksessä on toinen osa-aikainen työntekijä ja joskus osa-aikaisia harjoittelijoita ja muita avustajia. Yritys suunnittelee, valmistaa ja myy keraamisia matkamuuistoesineitä (muun muassa mukeja, lautasia, kannuja), joista suurimman osan kuva- ja koristeaiheet liittyvät Lapin luontoon ja myytteihin. Suurin osa yrityksen myynnistä tapahtuu kesäisin Helsingin Kauppatorilla, jossa asiakaskunta koostuu ulkomaalaisista turisteista. Lisäksi yhteistyökumppaneita ovat matkailualan yritykset, jotka ottavat tuotteita jälleenmyyntiin, sekä esimerkiksi ravintolat, jotka tilaavat vaikkapa tarjoiluastioita käyttöön. (Hagman 2012, henkilökohtainen tiedonanto)

Yritys valmistaa tilauksesta käyttöastioita esimerkiksi ravintolakäyttöön tai liikelahjaksi sekä matkamuuistoja torille sekä jälleenmyyntiin. Kaikki esineet ovat korkealaatuista käsityötä ja käsin viimeistely. Suurin osa matkamuuistotuotteista viittaavat Lappiin, joko väreillään, muodollaan tai kuviokoristelullaan. (Dragonია Oy 2013)

Tutustuin Dragoniaan ja sen omistajaan kesällä 2012, kun suoritin yrityksessä työharjoittelua. Työharjoittelun aikana toimin pajalla Hagmanin assistenttina sekä pajatyöntekijänä: valoin ja viimeistelin esineitä, avustin lasituksessa, valmistin massaa ja lasiteita ja niin edelleen. Lisäksi sijaistin Kauppatorin kojulla aina silloin tällöin. En tuntenut yritystä ennestään, vaan löysin sen Internet-sivut Google-hakukoneen avulla. Paikka osoittautui kuitenkin oivaksi tilaisuudeksi tutustua keramiikka-alan piensarjatuotantoon, ja tutustuimme omistajan kanssa hyvin. Kerroin hänelle opinnoistani ja opinnäytetyöstäni, lähinnä siitä, ettei minulla ollut vielä minkäänlaista suunnitelmaa työtä varten. Hagman ehdotti, että voisin tehdä opinnäytetyöni heille, joko heidän tiloissaan tai vaikka suunnitelmana heille. Harjoitteluni kesti kolme kuukautta ja sen loputtua istuimme alas, ja Hagmankertoi minulle tarkemmin kriteereistä, joita minun tulisi työssäni ottaa huomioon. Olimme sopineet, että tekisin heille suunnitelman uudesta tuotteesta, jota he sitten ryhtyisivät valmistamaan.

1.1. Dragonia Oy:n tuotteet

Dragonian tuotevalikoimaan kuuluu useita erilaisia ja erikokoisia mukeja ja kuppeja, lautasia, kaatimia ja muita pienastioita, sekä lisäksi erilaisia koriste-esineitä, kuten magneetit ja koristepatsaat. Varsinkin kesäisin torilla suosituimmat tuotteet ovat Lapin maisemia ja eläimistöä kuvaavat tuotteet, kuten porokahvikupit ja pienet maisemalautaset.

Esineiden ulkomuotoa varioidaan erivärisillä lasitteilla. Pääasiallisessa käytössä on viisi lasitetta: tummanruskea, metsänvihreä, silkinvalkoinen, vihreän sininen ja syvä sininen.

Torikojun päätuote on lahjapakettillinen porokahvikuppi, joita yrityksessä valmistetaan eniten. (Kuva 1. sivu 7.) Kupin sisäreunaan on painettu leimasimella rivi poroja. Hagmanin mukaan mitä enemmän poroja, sitä parempi. Sen mukana tulee pahvinen laatikko sekä pieni kylkiäinen, poro-kyltti kyljessään Finland-teksti, joka on sidottu kupin kahvaan somasti paperinarulla. Lisäksi, että paketti on esteettinen, se on myös kuljetukseen hyvä: paketti on mitoitettu juuri kupin mittojen mukaan niin, ettei se pääse heilumaan paketissa.

Kuva 1. Porokahvikuppeja rivissä Dragonian kojulla Helsingin kauppatorilla.

Myös pienen koristemaisemalautasen kanssa tulee paketti. Lisäksi lautanen on pujoitettu ripustimeen, jonka avulla sen voi ripustaa seinälle. Lautasen kuvituksen Hagman tekee jokaiseen lautaseen yksilöllisesti käsin. Kuvaan painetaan poroja porolei-

masimella ja kaiverretaan joko revontulia ja lumihankea tai kesäinen maisema ja aurinko. (Kuva 2. sivu 8)

Kuva 2. Pieni maisemalautanen Northern Lights -kuvalla.

Kauppatorilla Dragonian suosituin tuote on ylivoimaisesti magneetti. Ne ovat kivoja, pieniä matkamuistoja, ja ne on helppo asettaa esille kotiin. Minäkin ostan mielelläni magneetteja ulkomaisista lomakohteista. Se muistuttaa helposti jääkaapin ovelta mukavasta lomasta.

Toinen suosittu tuote korvaton porokuppi sekä sen pienempi versio, sillä ne ovat verrattain halpoja verrattuna toisiin tuotteisiin. Kuppi on muuten samanlainen kuin porokahvikuppi, mutta siinä ei ole korvaa, eikä sen mukana tule pahvipakettia eikä kylkiäistä. Siksi korvattoman kupin ostaja usein ostikin myös magneetin.

Iso muki on ehkä eniten varioitavissa olevin tuote. Sen ulkonäköä voi lasitteen lisäksi muunnella kylkeen kiinnittävällä kohokuvalla. Suosituin kuva on poro, mutta saatavissa on myös karhu, liskot, kissat sekä poron pää.

Dragonía Oy valmistaa myös tilauksesta esimerkiksi tuotesarjoja ravintoloille. Tuotteisiin voi saada yksilöllisyyttä vaikkapa firman logolla. He tarjoavat myös yksilöllisiä kattausratkaisuja kotiin ja lahjaksi. (Dragonía Oy 2013) (Kuvat 3. ja 4. sivu 9.)

Kuvat 3. ja 4. Poropikarit ja yksilölliset kattaukset Dragonian tuotevalikomasta. Valokuvat Dragonía Oy.

1.2. Asiakaskunta

Dragonian asiakaskunta koostuu varsinkin kesäisin suurimmaksi osaksi Kauppatorilla kiertelevistä ulkomaalaisista turisteista. Oman kokemukseni perusteella suurimmat kansallisuusryhmät ovat yhdysvaltalaiset ja venäläiset, myös kiinalaisia oli paljon. Neljäs huomattava ryhmä ovat ehkä hiukan yllättäen suomalaiset asiakkaat.

Monet ulkomaisista asiakkaista kysyivät, olivatko tuotteet valmistettu Suomessa. Kuullessaan että ne on valmistettu vain muutaman kilometrin päässä Kauppatorista, heitä kiinnosti, olinko minä itse ne valmistanut. Jompaankumpaan kysymykseen sain Kauppatorilla ollessani vastata ainakin kerran päivässä. Tätä toteamusta tukee myös huomio, jonka tein keskustelupalstan viestiketjusta: ihmiset ostavat mielellään paikallisten valmistajien tuotteita (Paytons_Grandma 2007).

Toimiessani myyjänä Dragonian kojulla, tein huomioita erilaisia kansallisuuksia edustavista asiakkaista sekä heidän ostokäyttäytymisestään. Tunnistin eri kansallisuudet helposti asiakkaiden puhetta kuuntelemalla. Suomalaiset asiakkaat eivät juurikaan turhia puhelleet, mutta heidän ulkonäöstään ja kehonkielestään saattoi helposti arvaata heidän olevan suomalaisia. Suurimman osan tunnistin oikein suomalaisiksi ja tervehdin heitä suomeksi. Muutaman kohdalla arvioin väärin, ja tervehdin englanniksi. Minusta oli huvittavaa, että suomalaiset nimenomaan painottivat olevansa suomalaisia eivätkä halunneet tulla sekoitetuiksi turisteihin.

Suuria mukeja ostivat isot venäläiset miehet ja pojat. Jostakin syystä se vetosi heidän mieleensä, ehkäpä suuren kokonsa takia. Isolla miehellä on usein myös iso jano. Venäläiset ostivat paljon myös magneetteja. Eräs venäläispariskunta osti kerralla miltei koko myyntipöydän ja varaston tyhjäksi magneeteista.

Yhdysvaltalaisten suosikki oli porokahvikuppi pakkauksineen. Tuote on Finland-logoineen eniten matkamuiston näköinen. Heille oli tärkeää nimenomaan mukana tuleva Finland-kyltti, vaikka esineen pohjassakin luki Finland. Kupissa narulla kiinnolevasta logosta voi tehdä vaikka itse magneetin. Valmiitakin magneetteja he ostivat paljon. Eräs rouva, joka oli risteilymatkalla kiertämässä Euroopan satamia, kertoi ostavansa aina joka maasta magneetin tuliaisiksi. Magneetit ovatkin yhdysvaltalaisen mieleen ja helppoja tuliaisia ja matkamuistoja (Paytons_Grandma 2007).

Magneetin kanssa samanmuotoiset avaimenperät olivat eniten aasialaisten turistien suosiossa. Niitä ostettiin kerralla yleensä useampi lahjaksi. Avaimenperä on suunnitteen yhden senttimetrin paksuinen, kummaltakin puolen lasitettu, ja siinä on Finland-teksti molemmilla puolilla. Lisäksi esineeseen on liitetty pieni poronsarven pala, joka on erinomainen myyntivaltti (Kuva 5. sivu 10.).

Kuva 5. Avaimenperät, joiden nauhassa on poronsarvipala.

Suomalaisia asiakkaita kojulla kävi pääasiassa kahdessa eri tarkoituksessa. Jotkut katselivat ja ostivat kotiin tai lahjaksi jotakin erikoisempaa astiastoa. Suurin osa kuitenkin oli lähdössä ulkomaille ystävän tai sukulaisen luokse, ja halusivat viedä sinne tuliaiseksi jotakin suomalaista. Eli siis matkamuisto tuliaiseksi. Näistä tuliaisista ulkomaille suosituin oli pieni maisemalautanen. Lahjaksi ostetuista korvaton ja korvallinen porokuppi olivat ehdottomia suosikkeja. Suomalaisia niissä oman päätelmäni mukaan viehättää yksinkertainen ja tyylikäs muotoilu sekä suomalainen koristelu, joka ei kuitenkaan ole korostetun voimakas.

Kojulla kävi paljon myös saksalaisia ja ranskalaisia sekä joitakin italialaisia turisteja. Heille kaikille melko yhteinen piirre oli se, että he kyllä ihastelivat tuotteita ja kysyivät niistä, mutta juuri kukaan ei kuitenkaan ostanut mitään. Hagman arveli sen johtuvan lamasta.

2. Suomi matkailumaana

Kun tutkii Suomea matkailumaana, tänne ei välttämättä tulla ihailemaan uljaita ja nähtävyyksiä tai tutkimaan historiaa. Totta kai Suomessa kumpiakin riittää, mutta täällä ei ole kolossaalisia rakennelmia kuten vaikka Vapaudenpatsas New Yorkissa tai tuhansia vuosia vanhoja historiallisia jäänteitä kuten Colosseum Roomassa tai pyramidit Egyptissä. Suomeen tullaan katsomaan koskematonta luontoa ja kokemaan eri vuodenaajat täysissä voimissaan. Varsinkin Lapissa, jossa Lapin sodan (1944–1945) jälkeen ei montaa rakennusta jäänyt polttamatta, ei konkreettista historiaa ole lainkaan (Wikitravel Finnish Lapland 2013). Lapissa turistille sekä asukkaille tärkeintä antia ovat luonto ja sen ilmiöt, ruoka, urheilu ja rekiajelut (Wikitravel Finland 2013), sekä tietenkin joulupukki, jonka paja on ympäri vuoden avoinna Rovaniemellä (Sparks 2005, 138).

Milloin Suomeen sitten kannattaisi matkustaa? Suomi on täysin erilainen paikka riippuen vuodenajasta, joten riippuu täysin siitä, minkälainen tekeminen ja oleminen lomailijaa kiinnostavat. Talvella pelkkä lumen kokeminen voi etelänmaalaiselle olla upea kokemus. Lumiset maisemat ovat kauniita ja hämärä tunnelma kodikas ja perinteisen suomalainen. Talviurheilukeskukset ovat auki ja hiihtoladulle voi päästä vaikka heti ovelta. Sauna maistuu parhaimmalta pitkän talvipäivän jälkeen. Kirpeä talvi-ilta on myös oivallista aikaa tarkkailla yötaivasta ja nähdä vaikka revontulia. Kesällä taas luonto herää eloon, valoa riittää yölläkin ja maisemat ovat vehreitä ja kutsuvia. Ihmiset ovat iloisia ja ystävällisiä, luonnossa voi viettää aikaa samoillen, uiden, kalastaen tai vaikkapa marjoja ja sieniä keräten. Musiikin ystäviä hemmotellaan lukuisilla festivaalitapahtumilla ympäri Suomen. Syksyn ruska ja kevään arat puunsilmut houkuttelevat myös matkailijoita.

Suomen maine Joulupukin maana on lisännyt merkittävästi erityisesti talviajan turismia Suomessa. Jo 1980-luvulta asti myyty Joulumaa on herättänyt varsinkin lapsiperheiden mielenkiintoa. Pikkuhiljaa turistit ovat löytäneet myös muut, ensin Lapin, kohteet ja sitten koko muun Suomen. (Talvituristi vaatii laatua 2007) Tästä intoutuneena laskettelukeskukset ovat myös kehittäneet palvelujaan kesäturisteille, muun muassa rakentamalla golf-kenttiä. (Hammarsten 2006) Talvi-intoilijat voivat päästä hiihtoladulle myös keskellä kesää tekolumetettavien hiihtoputkien ansiosta, ja Espooseen suunnitellaan jopa Suomen ensimmäistä sisälaskettelukeskusta (Korhonen 2007).

Lueskeltuani Suomen matkaesitteitä ja matkakertomuksia Internetistä tulini koko ajan vakuuttuneemmaksi siitä, että Suomi on maailman hienoin matkailumaa, ja haluaisin ehdottomasti matkustaa tänne turistina. Esimerkiksi Helsingin nähtävyydet oli esitelty kiehtovasti ja mielenkiintoisesti, sitähän ne tosin ovatkin, ja kuinka oleellisesti ne liittyvät kaupungin ja maan historiaan. Kirjoissa oli upeita kuvia Lapin jylhistä tuntureista ja ilmakuvia Järvi-Suomen saarirykelmistä. Lisäksi kirjoissa oli esitelty suomalaisten ehkä oudoltakin tuntuja tapoja ja kulttuuria, kuten alasti lumessa pyörimistä tai kesämökille ”alkeellisiin” oloihin vetäytymistä. Kaikki tämä herätti halun tutustua hienoon maahamme ja kansaamme syvällisemmin. Ainakin minun suomalaisen sieluuni suomalaiset ”kummallisuudet” ovat tehneet lähtemättömän vaikutuksen.

2.1. Suomen luonto

Suomi sijaitsee suunnilleen 60° ja 70° pohjoisten leveyspiirien välissä. Suomea voikin melkein sanoa maailman pohjoisimmaksi valtioksi, vaikka monet valtiot ulottuvatkin pohjoisemmaksi. Suomen eteläraja on kuitenkin niitä kaikkia pohjoisemmassa. (Sparks 2005, 6-7) Pohjoisen sijaintinsa ansiosta erityisesti Lapissa voi kokea kesällä yöttömän yön, jolloin aurinko ei laske lainkaan, ja vastaavasti talvella kaamoksen, jolloin aurinko pysyttelee horisontin alapuolella keskitalven kuukausina. (Rode 1995, 12)

Kuva 6. Alkava ruska pihakoivuissa.

Suomi onkin erinomainen paikka kokea myös vuodenaikojen täydellinen vaihtelu. (Rode 1995, 6). Syksyllä Suomessa matkaava voi ihaila upeaa ruska-aikaa, kun puiden lehdet muuttuvat punaisiksi ja keltaisiksi, ja koko tienoo kylpee väriloisteessa (Symington & Dunford 1993, 10). (Kuva 6. sivu 13.)

Suomalaisen teollisuuden sanotaan seisovan tanakasti kolmella jalalla: puisella, metallisella ja elektronisella. Vaikka kaikki kolme teollisuudenhaaraa ovatkin Suomessa voimissaan, suomalaisen viennin ja ennenkaikkea sielun ydin on kuitenkin metsä. (Snyder 2003, 27) Metsä peittäääkin Suomen pinta-alan lähes 70 %:sesti (Symington

& Dunford 1993, 63). Lisäksi Suomen maaperää taplittävät järvet. Suomessa on virallisesti 187 888 järveä. (Sparks 2005, 6)

Suomi on kansallispuistojen ”luvattu maa”. Maastamme löytyy yli 35 kansallispuistoa, jotka ovat sekä suojeltuja luontoalueita että kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Ne ovat turistille myös oivia paikkoja nauttia rauhassa koskemattomasta, kauniista luonnosta. (Symington & Dunford 1993, 68) Esimerkiksi Koloveden kansallispuistossa Etelä-Savossa on mahdollista nähdä uhanalainen saimaannorppa sekä ihailia kivikautisia kalliomaalauksia (Metsähallitus 2013).

2.2. Lappi

Kokeakseen Suomen luonnon todellisen kauneuden turistin kannattaa suunnata Lappiin. Lappi käsittää yli kolmanneksen koko Suomen pinta-alasta. (Snyder 2003, 133) Pohjoinen napapiiri kulkee juuri Rovaniemen yläpuolelta, joten yli puolet Lapin alueesta on pohjoisen napapiirin sisäpuolella (Rode 1995, 58).

Suosituimmat aktiviteetit Lapissa ovat talvella laskettelu, hiihtäminen, mootorikelkkailu ja rekiajelut porojen tai husky-koirien vetäminä. Muuna aikana Lappi tarjoaa upeat puitteet retkeilylle, kanoottimelonnalle, pyöräilylle, koskenlaskulle, metsästykselle, kalastukselle ja ennen kaikkea vaellukselle. Syksy onkin suosituinta vaellusaikaa kauniin ruskan ansiosta. (Sparks 2005, 132)

Kauniin luonnon lisäksi Lapissa on oma mystiikkansa myös saamelaisten uskomusten ansiosta. Lapin noidat eli shamaanit olivat pelottavia erakoita, jotka taisivat temput ja tait. He osasivat vaipua transsiin ja irtautua ruumistaan, jolloin shamaanin henki sai linnun muodon ja lentokyvyn. Shamaanit olivat kuitenkin myös parantajia, jotka keittivät rohtoja sairaille ja ennustivat tulevaa poronahkaisen noitarumpunsa avulla. Jumalille uhrattiin seidoilla, pyhillä paikoilla, jotka usein olivat maastosta erotuvia, erikoisen näköisiä kiviä, puita, kallioseinämiä tai esimerkiksi kivirykelmiä. (Uutu-Kalle 1998, 141–151) (Kuva 7. sivu 15.)

Kuva 7. Kalliosta muodostuva seita Nitsijärvellä. Valokuva Voitto Viinanen.

Saamelaiden mystiikan lisäksi Lapin uskomuksiin kuuluu tietenkin myös Joulupukki, joka perimätiedon mukaan asustaa Korvatunturilla, salaperäisessä paikassa lähellä Venäjän rajaa. Korvatunturi on saanut nimensä tunturin korvaa muistuttavasta muodosta, ja sen avulla Pukin sanotaan kuulevan kaikkien maailman lasten joululahjatoiveet (Sparks 2005, 139).

Ostaakseen Lapin matkamuistoja turistin ei Suomessa tarvitse mennä Lappiin asti. Lapin tuotteet on tuotu kaukaa pohjoisesta aina Suomen eteläisimpään kärkeen asti, ja niitä voi ostaa miltei kaikista Helsingin matkamuistomyymälöistä. Itse henkilökohtaisesti olen aina hiukan vierastanut Lapin markkinointia Helsingissä. Lappi on elämys tavalliselle helsinkiläisellekin, joten minusta on outoa, että se on tuotu niin arkiesti helsinkiläisten elämään, ikään kuin Lappi olisi aivan tavallinen arkinen asia. Kaikki suomalaisetkaan eivät ole nähneet oikeita revontulia koko ikänään. Keskellä Helsingin vilinää on mielestäni vaikea keskittyä myymään turistille mielikuvaa hiiskumattomasta hiljaisuudesta järven rannalla tai jylhästä tunturimaisemasta.

Miksi Lapin matkamuistot ovat sitten niin suosittuja? Suomesta tulevat turistille ensinnä mieleen metsät, talvi ja sauna (Rode 1995, 1). Kun päiväturisti saapuu risteilyllä Helsinkiin lämpimänä kesäpäivänä, hän tuskin kokee mitään näistä asioista. Kuitenkin hän on käynyt maassa, jossa joulupukki asuu ja pakkanen paukkuu miltei ennä-

tyslukemia. Matkamuistossa myydään mielikuva ja muisto käynnistä pohjoiseen maahamme. Tuskin voidaan olettaa, että muutamaa päivää kauemmin Suomessa viipvä turisti ehtii tutustua koko kulttuuriimme käyntinsä aikana. Hän tutustuu esitteeseen Suomesta, kuorii kermat päältä ja vie mukanaan muiston, joka hänelle on annettu ja myyty. Kun Helsinki on jo nähty, ehkäpä hän seuraavalla reissullaan hakee jotakin muuta, vaikkapa autenttisen Lapin kokemuksen. Matkamuistot toimivatkin samalla ehkä houkuttimena avartaa kokemustaan ja nähdä muitakin paikkoja.

2.3. Revontulet

Talviyön taivaalla loimottavat värivalot, revontulet, on ilmiö, joka on kummastuttanut ja ihastuttanut ihmisiä jo historian alkuhämäristä asti. Niitä on aikain saatossa pyritty selittämään yleisesti myyttien ja henkimaailman avulla. (Reid 2009) Suomessa kiertäneiden kansantarujen mukaan revontulten punaisuuden uskottiin johtuvan taistelussa kaatuneiden vainajien tai kuolleiden neitsyiden verestä vainajien maassa. Toisen uskomuksen mukaan ilmiön aiheutti jättiläiskettu, joka juostessaan piiskasi lunta hännällään, ja hännän nostattama lumipilvi loimusi taivaalla auringon värjäämänä. Tästä uskomuksesta ilmiö on saanut myös suomenkielisen nimensä. (Uttu-Kalle 1998, 36) Tähtitieteilijä Galileo Galilei nimesi ilmiön Auroraksi, roomalaisen aamunkoiton jumalattaren mukaan. (Reid 2009) Pohjoisten revontulten tieteellinen nimitys onkin nykyään Aurora borealis ja eteläisten Aurora australis (Sparks 2005, 32).

Revontulet aiheuttaa auringosta lähtevät hiukkaset eli aurinkotuuli (Ilmatieteen laitos, Revontulet 2013). Kun nämä sähköisesti varautuneet hiukkaset maan ilmakehässä törmäävät typpi- ja happiatomeihin sekä ilmakehän molekyyliin, ne alkavat säteillä fotoneja eli valoa. Revontulten eri värit riippuvat atomien sijaintikorkeudesta, energiatilasta ja niiden sisältämästä kaasusta. Tyypillisimmät värit ovat punainen, vihreä, sininen, karmiininpunainen ja violetti. (Reid 2009) (Kuvat 8. ja 9. sivu 17.)

Kuvat 8. ja 9. Vihreitä ja sinertäviä revontulia Oulun taivaalla maaliskuussa 2013. Valokuvat Pentti Koppinen.

Suomi on yksi harvoista paikoista ihastella revontulia, sillä niitä esiintyy ainoastaan pohjois- ja etelänavan tuntumassa, joista suurin osa asuttamatonta ja asuinkelvotonta seutua. Suomessa Pohjois-Lapissa revontulia näkyy keskimäärin 274 päivänä vuodessa, kun taas etelämmässä Helsingin korkeudella revontulten esiintyvyys on keskimäärin vain 12 päivänä vuodessa. Mikäli revontulia haluaa katsella joka yö, sadan prosentin todennäköisyys siihen on esimerkiksi Jäämeren rannalla Norjassa, joka sijaitsee revontuliovaalin reunan kohdalla. (Ilmatieteen laitos, Revontulet 2013) Meren rannalla tosin on usein pilvistä ja sateista, joten sadan prosentin todennäköisyys on vain teoreettinen. Norjan kanssa onkin käyty taistoa ”revontulituristeista”, sillä myös Suomelle revontulet ovat iso matkailuvaltti. (Matkailun edistämiskeskus 2011)

2.4. Sauna

Suurin osa suomalaista identiteettiä on sekä ulkomaalaisten turistien että suomalaisien itsensä mielestä sauna. Vaikka saunan alkuperä on hämärän peitossa, suomalaiset ovat kuitenkin omineet kunnian siitä itselleen (Sparks 2005, 28), ja varmasti miltei jokainen suomalainen allekirjoittaa väitteen, ”ettei ole suomalaisen saunan voittanutta”. Olen itse kokeillut saunaa Australiassa, jossa taloyhtiön ulkosauna oli lasiseinäinen, joten siellä piti istua uimapuku päällä 50°C:n ”löylyissä”. Tuntui, että ulkona oli kuumempi lämpötila. Siinä kohtaa koti-ikävä oli valtaisa.

Sauna on perinteisesti ollut hygieeninen paikka synnyttää ja lämmin paikka nukkua. Siellä on savustettu lihat (Symington & Dunford 1993, 40), ja vanhan uskomuksen mukaan viimeiset löylyt jäävät vielä saunassa majailevalle saunatontulle. Monet liikekokoukset saatetaan pitää saunassa (Symington & Dunford 1993, 40). Sauna on myös erinomainen paikka hoitaa terveyttä ja kauneutta. Jo vanha suomalainen sananlaskukin sanoo: ”Jos ei sauna, viina ja terva auta, on tauti kuolemaksi.” Saunan lämpö puhdistaa ihohuokosia, rentouttaa jännittyneitä lihaksia ja sen uskotaan myös tuottavan aivoissa endorfiinia eli hyvänolon tunnetta. (Visit Sauna)

2.5. Suomalainen on sellainen

Suomalaista mieltä kuvaa kaksi vanhaa sanontaa: ”Suomalainen vaikenee kahdella kielellä.” ja ”Suomalainen mies ei puhu eikä pussaa.” Nämä kaksi sananlaskua, sekä tietenkin suomalainen sisu, ovatkin antaneet pohjaa suomalaisten maineelle vaitonaisena, jähmeänä ja itsepäisenä kansana (Symington & Dunford 1993, 39). Suomalainen ei mielellään juttele vieraille eikä varsinkaan näytä tunteitaan. Eteläeurooppainen halailu ja poskisuudelma-kulttuuri ei sovi suomalaisen pirtaan (Wikitravel Finland 2013). (Kuva 10. sivu 19.) Tove Janssonin Muumi-hahmot kuvaavatkin loistavasti suomalaista melankolisuutta, metsäläisyyttä ja itseironisuutta (Suvikumpu 2010, 15).

Kuva 10. Suomalaisen miehen ja naisen stereotyyppi maailmalla. Sarjakuva Humon.

Suomi on melko väljästi asuttu maa, keskimääräinen asuintiheys on vain 17/km² (Symington & Dunford 1993, 39). Ei siis ihme, että monet suomalaiset tuntevat kaipuuta luonnon helmaan ja ovat metsässä ja niityillä kuin kotonaan. Lääniä kun täällä riittää jokaiselle. (Suomen opasliitto r.y. 2003, 9) Jopa kaupungit on suunniteltu siten, että jokaisen kaupungin ydinkeskustastakin löytyy runsaasti puistoja ja luontokohteita. Myös kaupunkien laitamilla on runsaasti metsäalueita. (Sparks 2005, 5) Suomalainen kesämökki-kulttuuri saattaa ihmetyttää turistia. Suomalaiset palaavat mielellään rentoutumaan juurilleen luonnon rauhaan ja yksinkertaiseen elämään. (Suvikumpu 2010, 8)

3. Suunnittelua

Hagman halusi, että suunnittelisin heille ”täydellisen matkamuiston”. Minkälainen se sitten olisi? Hagmanin mukaan sen näkökulma pitäisi ensinnäkin olla Lapista. Lähtökohtana esimerkiksi porot, lumi tai sauna. Tuotteessa voisi olla jotakin hellyttävää ja veikeää, mutta myös tyylikästä, eikä se saisi missään nimessä olla liian siloteltu. Teollisen tuotteen voi ostaa sitä myyvistä paikoista, käsityön jälki saa näkyä. Käyttöesine on usein myyvämpi kuin koriste-esine, ja tarina tuotteen takana on vähintään yhtä tärkeä kuin tuote itse. Myös tiukka genressä pysyminen matkamuistoa suunnitellessa on tärkeää: matkamuistosta ei tarvitse yrittää väkisin tehdä maailman hyödyllisintä esinettä, sillä usein niitä ostetaan vain muistuttamaan matkasta. Hyödyllisyys on plussaa. Hagman muistutti myös liian tyyllittelyn vaaroista, hänestä selkeä linja on parempi: ”Poro on poro”. (Hagman 2012, haastattelu) Myös ekonomisuus ja pakattavuus on tärkeää muistaa esinettä suunnitellessa: isoa tai monia hauraita ulokkeita omaavaa esinettä on vaikea pakata matkankestävästi. (Hagman 2012, sähköpostiviestit) Tässäpä sitä riitti haastetta aloittelevalle muotoilijalle.

Olin alun perin ottanut kohdeyleisökseni yhdysvaltalaiset turistit, joten tutkin Internet-sivujen avulla yhdysvaltalaista matkustamista ja minkälaisia matkamuistoja he yleensä ostavat. Suurimmaksi ryhmäksi nousivat keramiikkaesineet, ja mieluiten paikalliselta valmistajalta. Tästä ryhmästä tarkemmin vielä kahvikupit, shottilasit ja koristelautaset olivat suosituimpia. Muita suosittuja matkamuistoja ovat jääkaappimagneetit, valokuvakehykset sekä joulukoristeet. (Paytons_Grandma 2007) Esineen suunnittelun edetessä minusta kuitenkin alkoi tuntua, ettei kohderyhmä sittenkään ollut enää niin tärkeässä asemassa. Ihmiset ostavat matkoilta sitä, ”mitä tarjotaan”. Tarvitseeko yrittää tehdä ”yhdysvaltalaista tuotetta”? Sen he voivat ostaa kotimaastaan. Tavatesamme suunnittelun alkuvaiheessa Hagman oli sitä mieltä, että jos on kohderyhmä, oikeastaan parempi vaihtoehto olisivat venäläiset turistit. Niinpä keskityimme yhdessä yleispätevän tuotteen suunnitteluun, joka yleisesti henkii suomalaisuutta.

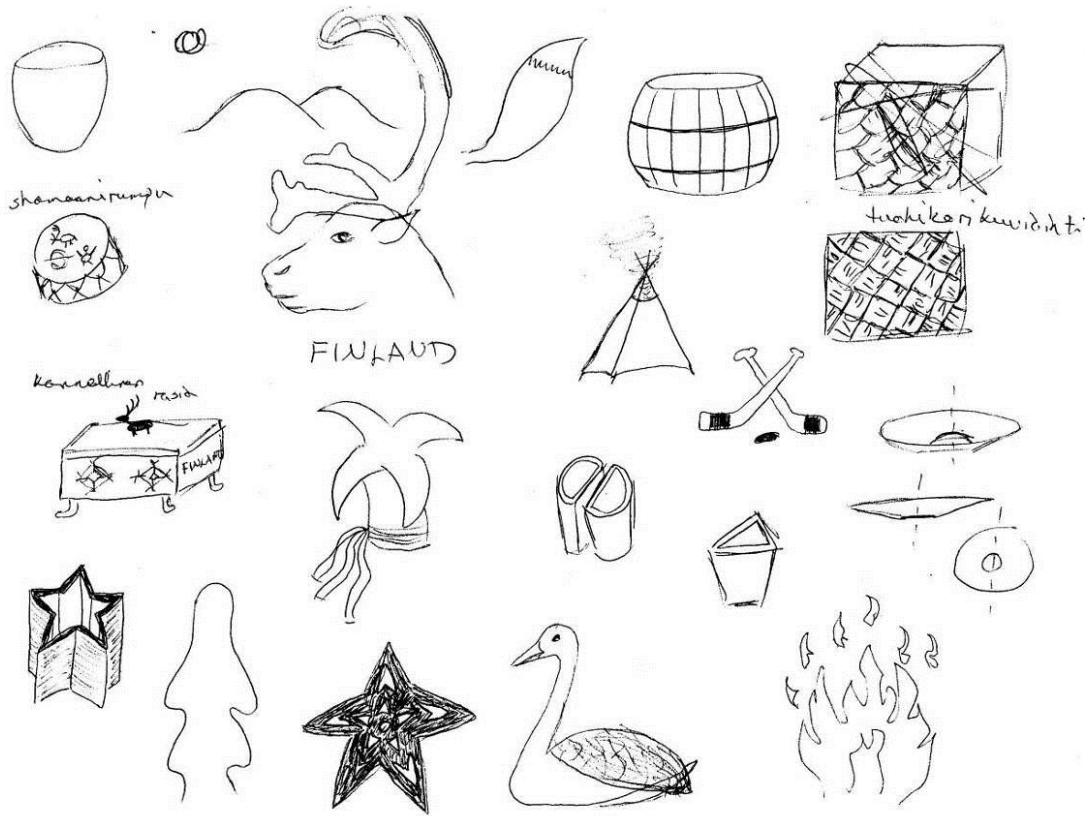
3.1. Luonnoksia

Tutkailtuani erilaisia keskustelupalstoja, joissa keskusteltiin matkamuistoista, totesin, että keramiikan arvostus matkamuistona on melko korkealla. (Paytons_Grandma 2007) Palstoilta selvisi myös, että snapsilasit ovat suosittuja matkamuistoja, luultavasti niiden kätevän pienuuden takia. Niitä käytetään miltei ainoastaan huvitarkoituk-

nessa, joten niiden muotoilu ja koristelu voi olla hieman hulluttelevaakin. Dragonian tuotevalikoimasta myös puuttui varsinainen snapsipikari, vaikka heillä tarkoitukseen soveltuva pieni kuppi olikin. Niinpä luovan ajatustyön aloitettuani päädyinkin melko nopeasti esineen valinnassa pieneen snapsi/shottipikariin.

Ennen esineen vakiintumista pohdin vaihtoehtona rasiaa ja sisustustaulua. En kuitenkaan keksinyt niille mitään variaatioita, ja Dragonialla on koristelautasia ja yksi taulukin tuotteissaan, joten taulun uutuusarvo olisi ollut melko vähäinen. Keraaminen kannellinen rasia tuntui aluksi viehättävältä idealta, mutta pidemälle pohtiessani moniosainen esine tuntui liian monimutkaiselta ja työläältä valmistaa. Halusin jotakin yksinkertaista. Pohdin myös joulukoristetta yhtenä vaihtoehtona, koska niitä ostetaan myös yllättävän paljon matkamuistoiksi (Paytons_Grandma 2007). Joulukoristeet ovat kuitenkin niin kiinteästi sesonkituotteita, että tuntuisi ehkä hullulta myydä tai ostaa niitä keskellä kesää, kun joulukuukausi on mahdollisimman kaukana. En uskonut, että joulukoriste olisi kovinkaan suosittu kesällä. Joulukoristeissa ovat myös omat hallitsevat ja vuosittain vaihtuvat trendinsä, joten matkamuisto-joulukoristeen tulos ei välttämättä olisi ollut kovinkaan tyylikäs. Idea jäikin vain ohikiitäneen ajatuksen tasolle, enkä suhtautunut siihen missään vaiheessa kovin vakavasti.

Katselin valokuvakirjoja Lapin luonnosta (muun muassa Kimmo Kuuren *Värin ja Valon Lappi*; 2007, Keuruu: Otava ja Hellevi Poudan ja Seppo J.J. Sirkan *Lapin Lumo*; 2005, Helsinki: Kirjastudio) ja mietin, minkälaista muotoa haluaisin esittää. Mitä suomalaista muodossa voisi olla. Halusin pitäytyä yksinkertaisissa muodoissa, aivan niin kuin Dragonian muutkin tuotteet ovat. Mieleen tulleiden ideoiden aihepiirejä olivat talvi, sauna ja saamelaisuus. Mietin myös Suomen eläimiä kuten ilvestä, karhua, joutsenta, pöllöä, sutta ja poroa. Porotuotteita oli mielestäni kuitenkin jo aivan tarpeeksi, sekä Dragonialla että yleisesti, joten en halunnut tarttua siihen ainakaan muotona liian alleviivaavasti. Minua viehätti kovasti myös saamelainen kertomus tuliketusta, joka hännällään piiskaa lumiset revontulet taivaalle (Uuttu-Kalle 1998, 36), ja luonnostelinkin ketun häntää sekä kettufiguuria kiinnitettynä pikariin. Tämän lisäksi minua huvitti ajatus esimerkiksi miniatyyrikokoisesta kahvikupista tai saunakiulusta, sekä leikkittelin ajatuksella kullan huuhtontavaskoolista, Lapin kultakuumeen inspiroimana. Lisäksi luonnostelin muun muassa tähden ja kahdeksankulmion mallisen pikarin. (Kuvat 11. ja 12. sivu 22.)

Kuvat 11. ja 12. Ensimmäisiä luonnoksia muodosta ja teemasta.

Piirtelin kirjoista vaikuttuneena erilaisia muotoja ja ehdotuksia, joita voisin lähteä kehittämään, ja lähetin niistä kuvat Hagmanille katseltavaksi ja kommentoitavaksi. Hänestä kehityskelpoisin oli kärjellään seisova sarvimuoto, josta minäkin pidin (Kuva

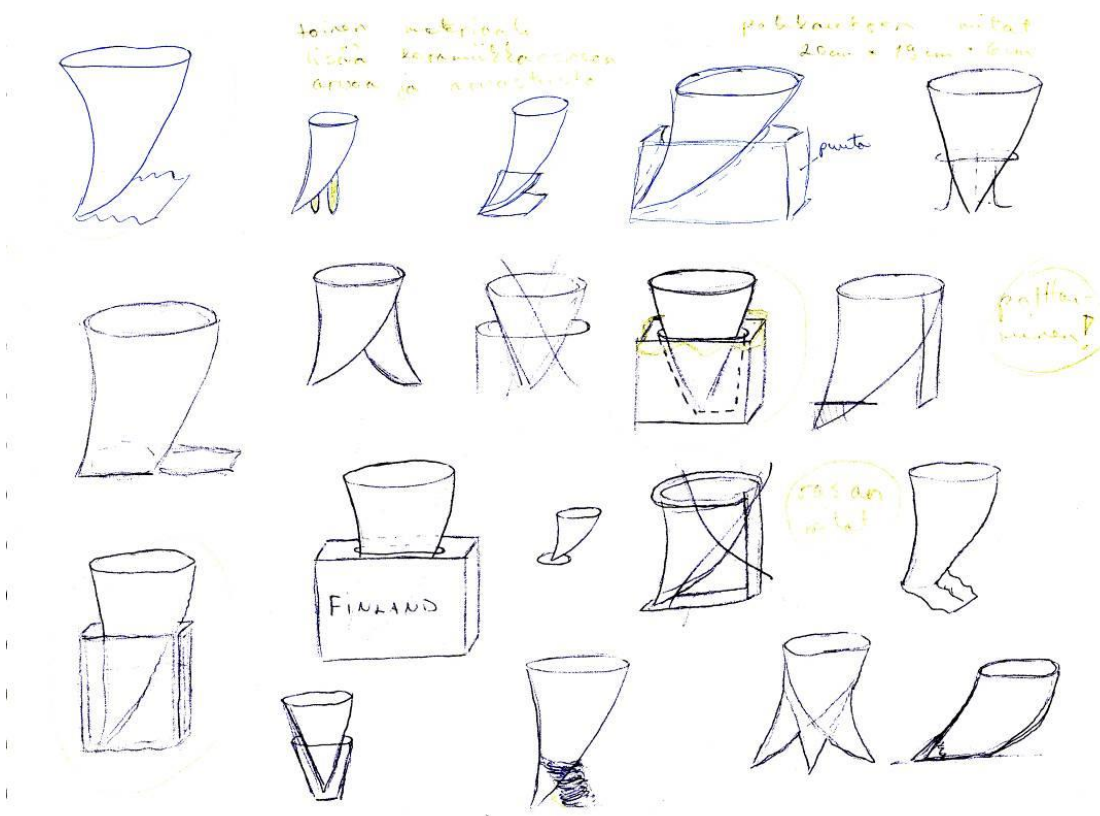
12. sivu 22., toiseksi alin rivi, toinen kuva vasemmalta). Alun perin se itse asiassa esitti tuliketun häntää, joka piirtää revontulia taivaalle, mutta sarvessa muotona on jotain entisaikaista ja alkuperäistä, jota halusin lähteä kehittämään. Hagmaninkin mielestä se oli kaikista vahvin ehdotus, joten ryhdyin jatkokehittämään muotoa ja ideaa.

3.1.1. Tuen luonnostelu

Sarvimuoto toi minulle heti mieleen paljaan luun, jonka kulunut väri on erittäin kaunis, ja näin heti mielessäni kuinka hyvin Dragonian ruskea lasite sopisi sarvelle. Ruskean lasitteen väri vaihtelee melko voimakkaastikin riippuen lasitekerroksen paksuudesta ja luo mielestäni upean, elävän pinnan esineelle. (Näkyy kuvassa 4. sivu 9.) Muoto miellytti minua paljon, myös sen takia, ettei se ollut ihan tavanomainen muoto juomapikarille. Se on myös teknisesti haasteellinen muoto, sillä se tarvitsee tuekseen jotakin. Tuki onkin tärkeä osa esinettä, ja kahden osan täytyy olla täydellisesti yhteensouvia, niin mitoiltaan kuin ulkomuodoltankin.

Alkuperäisessä luonnoksessa oli hännän kärjen tasapainottajana ”revontulet” eli pieni, litteä laatta, josta Hagman piti. Siihen saisi hyvin painettua FINLAND-leiman, joka kaikissa esineissä pitäisi olla. (Hagman 2013, sähköpostit) Olin kuitenkin alusta alkaen sitä mieltä, että tuki voisi hyvin olla jotakin muutakin materiaalia kuin keramiikkaa. Hagmaninkin mielestä keramiikka yhdistettynä johonkin toiseen materiaaliin, kuten puuhun, lisää keramiikkaesineen arvostusta ennestään (Hagman 2013, haastattelu). Niinpä yritin avartaa mieltäni ja mieltä tukiasiaa myös muiden materiaalien kannalta, kuten puun, metallin ja muovin. Luonnostelin paperille erilaisia tukivaihtoehtoja. (Kuva 13. sivu 24.)

Jo luonnostellessani sain päähäni kuvan esineestä pienessä, puisessa tai keraamisessa rasiassa, josta en päässyt enää irti. Pohdin ja kokeilin erilaisia karkeita tukimalleja rakentamalla niitä savesta (Kuvasarja 14. sivu 24). Pikaria mallaamaan käytin sopivanmuotoista kynttilänsammuttajaa. Kaikki muut mallit vaikuttivat kuitenkin liian huterilta ja kömpelöiltä. Mielestäni puinen rasiamalli oli kaikkein viehättävin ja tyylikkään idea. Hagman oli samaa mieltä, ja asiaan vaikutti myös se, että eräs hänen tuttavansa itseasiassa valmisti juuri tarkoitukseen sopivia katajaisia korurasioita, ja Dragonia voisi ostaa puurasiat häneltä. Heillä oli myös jo kauemman aikaa ollut mielessä tuote, jossa yhdistyisivät puu ja keramiikka, joten tämä esine istuisi myös heidän tulevaisuuden suunnitelmiinsa sopivasti. (Hagman 2013, haastattelu)

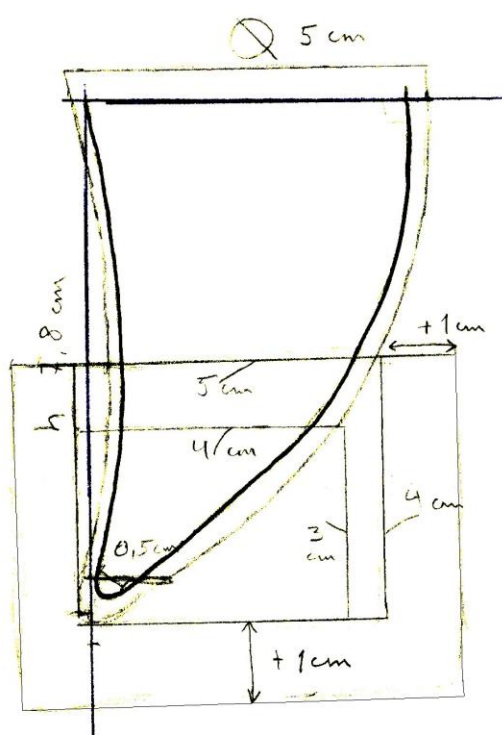
Kuva 13. Erialaisten tukimallien luonnostelua paperilla.

Kuvasarja 14. Erialaisten tukimallien luonnostelua savella.

Kallistuin suunnitelmassa puiseen rasiaan suuntaan myös sen takia, että materiaalina metalli ja muovi ovat minulle tuntemattomia. En osaa suhtautua niihin suunnittelijana, enkä tiedä, mitä ominaisuuksia niiden kanssa tulee ottaa huomioon. Puusta minulla ei tosin ole sen enempää kokemusta, mutta puu tuntui keramiikan lisäksi kaikkein tutuimmalta ja sananmukaisesti luonnollisimmalta vaihtoehdolta. Minun kuvitelmani mukaan puu on myös helppo materiaali; sitä tarvitsee vain veistää ja lopputulos on heti valmis. Esimerkiksi metallitöissä minua hiukan hirvittävät hitsaus sun muut minulle tuntemattomat toimenpiteet. Halusin opinnäytetyössäni ottaa asiat varman päälle, ja valitsin suhteellisen tutun materiaalin.

Kun olin puolittain päätynyt puiseen rasiaan, laskeskelin sille mittoja. Laskin, että mikäli esine uppoaisi rasiaan suunnilleen

puoleen väliin, rasia ei silti peittäisi sarven muotoa, ja esine istuisi rasiassa tukevasti. Niinpä luonnostelin lieriön muotoisen rasiaan, jonka ulkomitat olivat noin 7 senttimetriä halkaisijaltaan ja 5 senttimetriä korkeudeltaan, ja sisäreiän mitat 4 senttimetriä halkaisijalta ja 3 senttimetriä korkeudelta. (Kuva 15. sivu 25.) Prototyypistä tarvittiin kuitenkin ensin tarkat mitat, ennen kuin rasiaan mittoja voi lyödä lukkoon (Hagman 2013, sähköpostit), joten luonnostelin rasiaa ainoastaan paperille, ja siirryin seuraavaan työvaiheeseen.

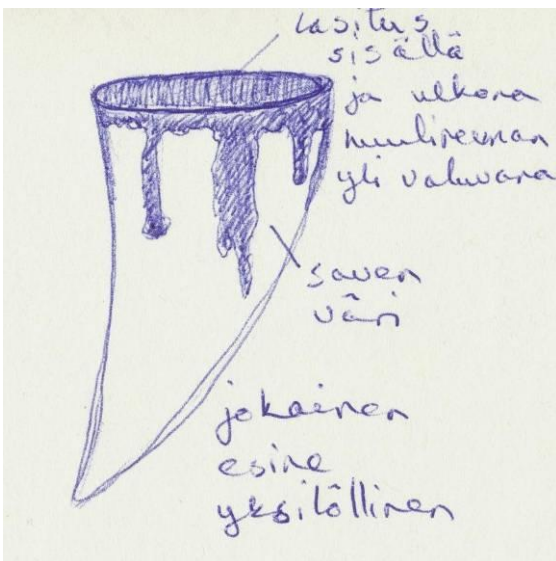
Kuva 15. Puurasian luonnos mittoineen.

3.1.2. Lasituksen ongelma

Tartuin heti sarvenmuotoisen pikarin lasittamisen ongelmaan. Vaikka minä en esi-
neen lasittamiseen tai lasitteeseen sinänsä puutukaan, onhan asia tietenkin otettava
huomioon suunnitteluvaiheessa. Keramiikkaesineillä on tärkeää olla tukeva pohja,
jonka varassa ne seisovat uunissa. Kärjellään seisovaa esinettä ei voi asetella pohjan
varaun uuniin. Ainoa tasainen kohta olisi pikarin huulireuna, jota ei voisi jättää lasit-
tamatta, koska se ei olisi hygieenistä tällä massalla. Lasittamattoman, keraamisen
pinnan uumeniin varastoitunut vesi kerää bakteereita, koska se on vaikeampi puhdis-
taa kuin lasitettu (Jylhä-Vuorio 1994, 89). Vaihtoehtona olisivat erilaiset polttotelineet,

mutta Hagman suhtautuu telineisiin hiukan varauksella aikaisempien vaikeuksien takia. Lasitepinnassa kiinni oleva teline jättää jäljen lasitteeseen, joka on työlästä hioa pois. Piensarjatuotannossa aikaa ja energiaa vieviä ylimääräisiä työvaiheita täytyy välttää viimeiseen asti. (Hagman 2013, haastattelu)

Pohdin asiaa kovasti monelta eri kantilta, ja ehdotin ratkaisua, jossa ainoastaan esineen sisäpinta olisi lasitettu, ja lasittamattoman ulkopinnan yli lasite vain valuisi taiteellisesti. (Kuva 16. sivu 26.) Tämä ratkaisu olisi tuonut taiteellisuutta ja yksilöllisyyttä jokaiseen esineeseen, mutta Hagman tyrmäsi idean hygienian vuoksi. Lasittamattomassa pinnassa pysyisivät esimerkiksi kaikki rasvatahrat ja niin edelleen. (Hagman 2013, sähköpostiviestit). Mietimme myös vaihtoehtoa, että esineen ulkopintaan jätettäisiin polttotelinettä varten pieni, lasittamaton rantu, jotta teline ei tarttuisi kiinni lasitteeseen. Tässäkin oli kuitenkin ongelmana lasittamaton, likaa keräävä pinta. Esineen täytyisi olla täysin kokonaan lasitettu. Pohdin myös katkaistun kärjen mahdollisuutta tai kärjen venyttämistä niin, että esine seisoi ikäänkuin kyljellään, mutta Hagmanin mielestä sarvimaisuus kärsisi silloin esineessä (Hagman 2013, haastattelu).

Kun olimme käyneet kaikki kuviteltavissa olevat lasittamistekniikka-ideat läpi, ja tyrmänneet ne kaikki, siirsin ongelman hautumaan, ja päätin ryhtyä suunnittelemaan itse pikaria. Hagmankin uskoi, että työn mennessä eteenpäin lasittamisen ongelma ratkeaisi itsestään, tai sitten keksisimme myöhemmin jonkin kuningasidean. (Hagman 2013, sähköpostit)

Kuva 16. Luonnos lasitusehdotuksesta.

3.2. Mittoja

Kun pikarin summittainen muoto oli jotakunkin lyöty lukkoon, ryhdyin suunnittelemaan esineen mittoja. Dragonian muutamilla tuotteilla on oma, niille mitoitettu pahvipakkaus, ja olisi kätevää, jos minun suunnittelemani tuote mahtuisi jo olemassa olevaan pakkaukseen, eikä sille tarvitsisi mitoitettua uutta pakkausta. Pakkauksen mitat ovat: leveys 20 cm, pituus 19 cm ja korkeus 6 cm. Tämä tarkoitti siis sitä, että tuotteeni

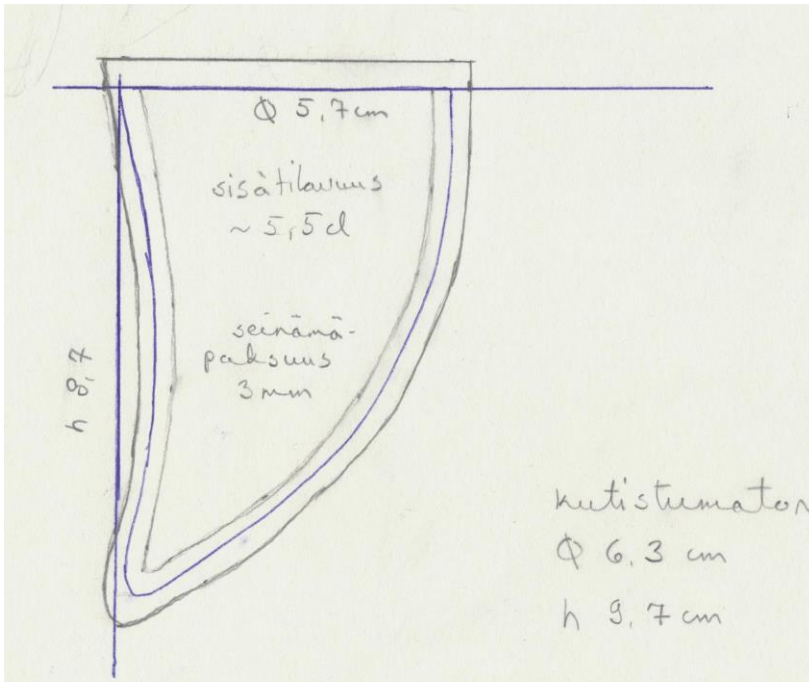
halkaisijan mitta voisi olla korkeintaan n. 5,5 senttimetriä, jotta esine mahtuisi kyljellään pakkaukseen. Puolen senttimetrin vara antaisi hyvin myöten, jotta kansi mahtuisi hyvin ja napakasti kiinni, ja samalla olisi tarpeeksi pieni vara, jotta kansi tukisi esineen paikoilleen. Tosin laatikkoon voisi lisäksi pakata pakkausmateriaaliksi esimerkiksi heinää, joka myös estää esineen liikkumisen paketissa ja suojaa paketissa mahdollisesti olevaa toista esinettä törmäyksiltä. Pakkauksen reilu koko mahdollistaisi myös esineen myymisen setteinä, kaksi tai useampi samassa pakkauksessa.

Ryhdyin suunnittelemaan esineen mittoja puhtaasti kokeilemalla, mitä esimerkiksi 9 senttimetrin korkeus 5,5 senttimetrin halkaisijalla tarkoittaisi esineen tilavuudeksi. Snapsilasit ovat yleensä suunnilleen 5-6 senttilitran vetoisia, joten siihen minäkin tähtäsin. Myös Hagmanin mielestä se oli hyvä vetoisuus. (Hagman 2013, haastattelu) Pienen ryyppylasin tilavuuden tarkoitus on, että siinä olevan juoman saa kaadettua suuhun yhdellä ryypyllä. Juomaa täytyy kuitenkin olla tarpeeksi, jotta siitä saa täyden suullisen.

Koska en osannut laskea kaarevan sarvimuodon tilavuutta, käytin laskentakaavana kartion tilavuuden kaavaa: $V=(\pi r^2 h):3$. Pyöristin vielä piin likiarvoksi 3.14, koska minulla oli käytössä vain yksinkertainen laskin, jossa ei ollut piille omaa näppäintä. Arvioin tällä kaavalla pääseväni tarpeeksi lähelle totuutta.

Aikani kokeiltuani ja numeroita pyöriteltyäni piirsin esineen, jonka mitat olivat: halkaisija 5,7 senttimetriä ja korkeus 8,7 senttimetriä. Kun seinämäpaksuus olisi 0,3 senttimetriä, joka on melko tavallinen paksuus pienissä valuesineissä, sisätilan vetoisuus em. kaavalla laskettuna oli n. 5,7 senttilitraa, joka sopi tavoitetilavuuden haarukkaan.

Halusin, että esineen koveran reunan ylä- ja alareuna olisivat samassa vertikaalitasossa, tai alareuna ei ainakaan menisi yläreunan tason yli. Näin se olisi helppo veistää kipsikuutiosta, sillä niin epäsymmetristä muotoa ei saisi muuten kuin käsin veistämällä. Piirsin paperille suorakulman, johon merkitsin ulkoreunan halkaisijan mitat ja esineen korkeuden, ja piirsin esineen sivuprofiilin melko vapaalla kädellä. (Kuva 17. sivu 28.) Laskin ja piirsin profiilin ympärille vielä kipsimallineen mitat, jotta voisin kopioida ne suoraan sabluunaan, jolla siirtäisin ne kipsille. Savi kutistuu poltossa, joten lopullinen esine on aina pienempi kuin tuore saviesine. Tämä asia täytyy ottaa huomioon mallineen mittoja tehdessä.

Kuva 17. Luonnos esineen profiilista tarkkoine mittoineen.

3.3. Prototyyppi

Päätin tehdä esineestä prototyypin, sillä halusin testata suunnitelmani toimivuutta ja samalla nähdä, minkälainen valmiista esineestä tulisi. Prototyyppi on myös hyvä olla olemassa, kun esittelee työtään. On jotakin konkreettista näytettävää.

Valitsin prototyyppiin käytettäväksi Posio 3 -valumassan (Liite 1.), jota minulla oli valmiina kymmenisen litraa aikaisemmalta kurssilta. En halunnut tehdä uutta massaa prototyyppiä varten, johon tarvitsisin vain muutaman litran valusavea, kun entistäkin oli vielä jäljellä. Posio 3 -valumassa ei ole samaa massaa, jota Dragonia Oy:ssä käytetään. Valmiin esineen ominaisuuksiin massalla ei kuitenkaan ole juurikaan vaikutusta, varsinkin, kun Dragonia käyttää Creaton 209 -kivitavaramassaa, ja minun Posio 3 -massani on puoliposliini. Minun prototyyppiesineeni jäljittelee siis kivitavaramassasta valmistettua esinettä, joten siinä ei ole tarpeen hyödyntää puoliposliinimassan mahdollisuuksia.

3.3.1. Malline

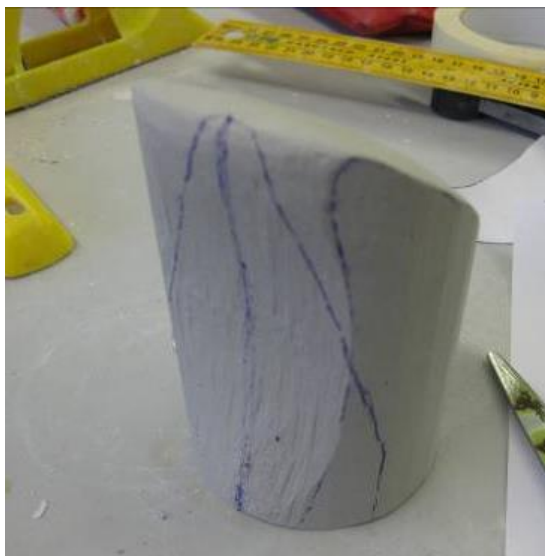
Posio 3 -massan kutistuvuus on 11,3 % (Hynninen 2011, 24), joten mallineen mitat piti laskea tarkkaan 11,3 % esinettä suuremmiksi. Piirsin mallineesta paperille sivuprofiilin ja merkitsin siihen tarkat mitat, ennen kuin aloin valmistaa mallinetta. Valoin

lieriön mallisen kipsikappaleen, jonka mitat olivat halkaisijaltaan n. 7 cm ja korkeudeltaan n. 10 cm. Koska lieriön pöytää vasten ollut pinta oli sileä ja suora, piirsin siihen harpilla esineen suuaukon, ja aloin raspilla veistää lieriötä pienemmäksi vastaamaan suuaukon kokoa.

Kun kipsilieriön mitat olivat halkaisijaltaan 6,3 cm ja korkeudeltaan 9,7 cm, piirsin profiilisabluunan avulla lieriön pintaan kummallekin puolelle pikarin profiilikuvan, ja veistin raspilla kaarevan muodon. Kun sivuprofiili oli karkeasti valmis, piirsin myös etu- ja takaprofiiliin sabluunan avulla, ja veistin ne raspilla. (Kuva 18. sivu 29.) Sitten hioin mallineen vesihiomapaperilla tasaiseksi.

Olimme Hagmanin kanssa käyneet koko ajan sähköpostikeskustelua esineen muodosta, mitoista ja lasituksesta. Kun olin tehnyt mallineen, Hagman oli päätenyt ratkaisuun, että esineen pohja olisi sittenkin parasta olla tasainen. Se on lasituksen kannalta kaikkein taloudellisin ratkaisu. (Hagman 2013, sähköpostit) Niinpä veistin raspin avulla mallineen pohjaa tasaiseksi niin kauan, kunnes se pysyi itsekseen tukevasti pystyssä (Kuva 19. kuva 29.). Tässä työssä vatupassi oli suureksi avuksi, kun tarkastin, että esine ja viilausjälki ovat varmasti suorassa. Mallineen korkeus lyheni ainoastaan 1,2 senttimetrillä, ja pohjan leveydeksi tuli 3 senttimetriä.

Kun mallineen muoto oli valmis, käsittelin sen kauttaaltaan vedenpitäväksi lakkaamalla sen sellakalla, soopamalla mäntysuovalla ja rasvaamalla vielä saippua-öljyseoksella. Tämä käsittely myös estää mallinetta tarttumasta sen päälle valettaviin kipsimuotteihin. (Jylhä-Vuorio 1994, 281-282)

Kuva 18. Kipsimalline muotoutumassa.

Kuva 19. Mallineeseen veistetty pohja.

3.3.2. Muotti

Kun malline oli valmis ja käsitelty, ryhdyin tekemään kipsimuottia. Vaikka esine ei olekaan pyörähdyskappale, se on kuitenkin muodoltaan melko yksinkertainen, joten kaksiosainen muotti kelpasi mielestäni hyvin valamiseen.

Aloitin muotin tekemisen apumuotilla. Asettelin esineen pöydälle kyljelleen ja kiinnitin sen pöytään savella. Esineen ympärille kolmen senttimetrin päähän rajasin rajoittimilla tilan, johon valoin apumuotin. Muotin yläreuna oli samassa tasossa esineen yläreunan kanssa, sillä sen päälle tuli vielä sarjarengas. Niinpä asetin neljännen rajoittimen kiinni aivan mallineen yläosaan. Valoin apumuotin niin, että mallineesta peittyi vain puolet. (Kuva 20. sivu 30.)

Kuva 20. Apumuotti valmiina jatkotyöstöön.

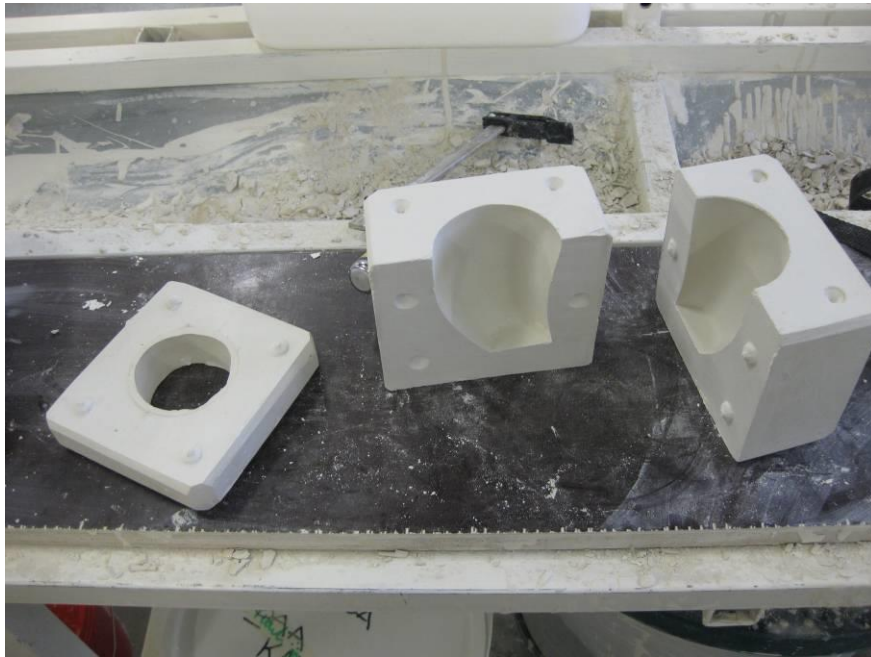
Kun apumuotin pinta oli höylätty ja viilattu tasaiseksi, asettelin mallineen takaisin muottiin, ja soopasin ja rasvasin muotin pinnan, jotta sen päälle valettava kipsi ei tarttuisi siihen. Sitten valoin apumuotin päälle varsinaisen muotin ensimmäisen puolikkaan.

Muotinpuolikas jähmettyi melko nopeasti, ja jo puolen tunnin kuluttua kipsi oli tarpeeksi jähmettynyttä jatkotyöstöön. Tein muottiin poranterällä neljä kiinnityslukkoa, joiden avulla muotinpuolikkaat pysyvät tiukemmin paikoillaan ja kiinni toisissaan. Soopasin ja rasvasin muotin ja valoin sen päälle toisen puolikkaan. Varsinkin soopauksessa mallineen on tärkeä olla tiukasti paikoillaan muotissa, jottei suopavesi pääse

muottiin ja valupintaan sisälle. Soopaus tekee kipsistä vettähylykivää ja valupinnalle päästessään estää valumassaa imeytymästä kipsiin.

Tein muottiin vielä erikseen sarjarenkaan valuaukkoa varten. Valuaukon olisi voinut tehdä itse muotinpuolikkaisiin, mutta minun oli helpompi tehdä se erikseen, sillä en ole aikaisemmin kokeillut valuaukon tekemistä suoraan muottiin. Sarjarenkaasta jäävä valujäämä on myös helppo leikata muotin pintaa vasten siististi. Niinpä muovasin savesta ylöspäin kapenevan kartion, jonka pohja oli hiukan pienempi, kuin mallineen suu. Sitten asettelin sen tiukasti kiinni mallineen päälle, tein pienet kiinnityslukot muottiin, soopasin ja rasvasin muottien päät ja valoin vielä sarjarenkaan.

Kun kaikki muotin osat olivat tarpeeksi jähmettyneitä, viilasin muotin ulkopintoja, jotta ne olisivat tasaisia, ja veistin raspilla kaikkien muotin ulko-osien terävät kulmat pois. Tämä käsittely tekee muotista kestävämmän, eikä siitä esimerkiksi lohkea palasia, jos se kolahtaa johonkin. Sitten jätin muotin kuivumaan muutamaksi päiväksi. (Kuva 21. sivu 31.)

Kuva 21. Valmiit muotin puolikkaat ja sarjarengas.

3.3.3. Valaminen

Posio 3 -massa, jota olin edellisen kerran käyttänyt lähes vuosi siten, oli laskeutunut kovaksi massaksi ämpärin pohjalle, ja päällä oli muutaman senttimetrin paksuinen vesi-dispexkerros. Minun piti ensin sekoittaa massa juoksevaksi porasekoittimella, ja

lisätä siihen vielä vettä, jotta pora suostui edes pyörimään paksussa massassa. Seuraavaksi mittasin litrapainon. Massan sopiva litrapaino on 1784–1800 grammaa (Hynninen 2011, 49), kun kevästä asti seisoneen massani litrapaino oli yli 1850 grammaa. Lisäsin yli kymmenen litran massaerään n. 7 desilitraa vettä, jonka jälkeen litrapaino näytti 1796 grammaa.

Kaadoin massaa metallisen lävikön läpi kahden litran kannuun, jonka avulla suoritin valun. Lävikkö auttoi massassa mahdollisesti olevien savipaakkujen seulomiseen pois valusta, jotta valuesineestä tulisi tasainen.

Tein ensin muutamia koevaluja, joiden avulla määritin sopivan valu- ja kuivumisajan esineelle. Keväällä 2012 samasta massasta valamieni esineiden valuaika oli 3 minuuttia. Näiden keväisten esineiden seinämäpaksuus oli tarkoitus olla mahdollisimman ohut, joten nyt kokeilin ensin 3 minuutin ja 30 sekunnin valuaikaa saadakseni 3 millimetrin seinämän. Annoin esineiden kuivua muotissa 15 minuuttia, ennen kuin avasin muotin. Esineen puolikkaat eivät suostuneet lähtemään irti muotista, vaan repesivät irti toisistaan liian lyhyen valujan vuoksi. (Kuva 22. sivu 32.) Uusi muotti ei ollut vielä ehtinyt imeä tarpeeksi vettä. Olisin joka tapauksessa leikannut esineen halki, sillä kyseessä oli koevalu, johon tarttuu vielä muotissa olleita epäpuhtauksia (Piippo 2013). Pääsin suoraan mittaamaan esineen seinämävahvuuden. Tulos oli 2 millimetriä, liian ohut siis.

Kuva 22. Ensimmäisen valun tulos: esine repesi kaskelta.

Toisella valukerralla kokeilin 4 minuutin ja 30 sekunnin valuaikaa, ja nostin kuivahtamisaikaa 20 minuuttiin. Arvelin esineen juuttuneen ensimmäisellä kerralla kiinni muot-

tiin, koska se ei ollut vielä tarpeeksi jähmettynyt. Tämäkään valu ei irronnut muotista ehjänä, ja sekin oli liian ohut: seinämäpaksuus oli n. 2,5 millimetriä.

Kolmannella kerralla kokeilin 6 minuutin valuaikaa ja annoin esineen kuivahtaa muotissa 35 minuuttia. Tämä antoi 3,1 millimetrin paksuisen seinämän, juuri sopivan siis, ja esine oli tarpeeksi kuivahtanut irrotukseen hyvin muotista. Valoin esineitä yhteensä 11 kappaletta. Muutaman kerran jälkeen lyhensin valuaikaa 5 minuuttiin 30 sekuntiin, sitten 5 minuuttiin 15 sekuntiin ja taas takaisin 5 minuuttiin ja 30 sekuntiin. Kuivahtamisaikaakin saattoi lyhentää pikkuhiljaa alle 20 minuuttiin. Valu- ja kuivahtamisaikojen vaihtelu johtui muotin imukyvyn muuttumisesta sekä muotin lämpötilasta (Piippo 2013). Aluksi muotin täytyy tottua valuun, ja kun se muutaman valukerran jälkeen kostuu liikaa, se ei enää ime niin tehokkaasti. Pidin muottia öisin kuumassa kuivurissa, ja ennen aamun ensimmäistä valua muotti oli kuuma, vaikka pyyhinkin sen märällä sienellä. Kun massa ja muotti ovat saman lämpöisiä, savutetaan kaikkein tasaisin valutulos (Piippo 2013). Vaikka kuumalla muotilla ei pitäisikään valaa (Piippo 2013), minulla oli kuitenkin aamuisin kiire päästä töihin, enkä malttanut odotella muotin kuivumista, mikä ei tietenkään ole kovin suotava työskentelytapa.

Esineiden kuivuttua yhden päivän verran, ne sienetetään. Muotin puolikkaiden väliin pääsee aina hiukan savea, ja esineeseen muodostuu valusauma. Lisäksi sarjarenkään valujäämä piti poistaa repimällä, sillä valuaukko ei ollut tarpeeksi päästävä, ja esineen suulle jäi repimisjälki. Nämä jäljet poistin kostealla sienellä pyyhkimällä. (Kuva 23. sivu 33.)

Kuva 23. Valusauman pyyhkimistä kostealla sienellä.

Sienetyksen jälkeen esineet saivat kuivua muutaman päivän, ennen kuin laitoin ne raakapolttoon 900°C:een.

Kun olin laittanut jo valetut esineet uuniin, Hagman muistutti minua porokuvioista, joka toistuu teemana heidän tuotteissaan. Hagmanilla on kaksi pientä, kipsistä poroleimasinta, jolla hän painaa kuviot muun muassa poro-kahvikuppien sisäpintaan ja koristelautasiin. Tällaista leimaa hän suunnitteli myös snapsipikariin. Minä olin autuaasti unohtanut koko poron, koska olin niin keskittynyt esineen muodon suunnitteluun ja sen testaamiseen. Mielestäni sen puuttuminen prototyypistä ei kuitenkaan haitannut, sillä minun tehtäväni oli suunnitella esineen muoto. Hagman itse saisi hoitaa esineen ulkonäön varioimisen, joka tapahtuu erilaisilla ja –värisillä lasitteilla sekä pinta-koristelukuvioilla, joihin myös poroleima kuuluu. Valoin kuitenkin vielä kaksi esinettä, joihin käsin kaiversin tyylytellyn poron esittämään, miltä varsinainen esine leimalla näyttäisi. (Näky kuvassa 26. sivu 37.)

Poro-leima olisi mielestäni näyttävimmillään esineen ulkopinnalla. Koska esineessä on neljä erilaista katsomissuuntaa, kaiversin poron yhteen esineeseen sen oikealle ja vasemmalle sivulle, ja toiseen esineeseen eteen ja taakse. Porojen paikkaa ei tosin ole määrätty, niitä voi olla vaikka kuinka monta ja missä vain. Vaikka turistit poroista pitävätkin, mielestäni kuitenkin pienessä esineessä ”vähän on enemmän”, ja kaksi poroa edessä ja takana/ oikealla ja vasemmalla sivulla on riittävästi. Se myös edes auttaa esineen tyylikkyyttä. Valoin nämä kaksi esinettä myös sen takia, että olin unohtanut ensimmäisestä erästä mitata esineiden kuivapainon (= esineen paino suurimman osan vedestä haihduttua esineestä). Tarvitsin esineen kuivapainon, jotta osasin arvioida sen valmistuskustannukset.

3.3.4. Lasitus

Kun esineet oli raakapoltettu 900°C:een, valitsin niistä lasitukseen kolme kaikista suurinta kappaletta. Ensimmäiset valut olivat kuivuessaan ja poltossa hiukan vääntyilleet, sillä jouduin hiukan pakottamaan niitä ulos muotista. En halunnut heti ensimmäisenä lasittaa kaikkia, sillä jos jotakin menisi polton aikana vikaan, minulla olisi koekappaleita jäljellä heti, eikä tarvitsisi odotella uusien valmistumista. Päätin lasittaa prototyypiesineet AH3,7 -lasitteella (liite 2.), joka on silkinvalkoinen, mattapintainen lasite. Olin käyttänyt sitä myös edellisenä keväänä valmistamiini esineisiin, ja minulla oli jäljellä sitä vielä litran verran. Lisäksi esittelin kyseisen lasitteen Dragonialle harjoittelujaksoni aikana, ja he käyttävät sitä nykyisin tuotteissaan. Prototyypiesineestäni tulisi siis oikean näköinen lasitetta myöten.

Koska lasitteen edellisestä käyttökerrasta oli massan tavoin lähes vuosi aikaa, lasite oli hiukan kuivahtanut ja kovaa. Sitä piti ensin sekoitella ja lisätä siihen runsaasti vettä. Edellisenä keväänä minulla oli ollut ongelmia lasitteen kanssa: lasite kuroutui esineen sisäreunalla, ja massan ja lasitteen välisestä suuresta jännitteestä johtuen osa esineistä oli hiukan halkeillut lasituspoltoissa. Keväällä olin lasittanut esineen sisäpinnan kaatamalla: kaadoin lasitetta esineen sisään ja esinettä pikku hiljaa pyörittäen niin, että lasite ulottuu joka paikkaan, kaadoin ylimääräisen lasitteen pois. Tämä tapa aiheuttaa helposti liian paksun lasitekerroksen, mikä todennäköisesti on syy siihen, että lasite kuroutui sisäpinnalla. Ulkopinnan lasitekerroksesta tuli hyvä, koska se oli paljon ohuempi. Ulkopinnan lasitin ruiskulla.

Näistä edellisen kevään ongelmista viisastuneena tein lasitteesta paljon ohuempaa kuin keväällä kaatamalla sekaan reilusti vettä. Lisäksi seuloin sen tarkasti 100 meshin (mesh = seulan tiheys, lankojen lukumäärä tuuman alueella [Jylhä-Vuorio 1994, 208]) seulalla, ennen kuin kaadoin sen ruiskuun. Tällä kertaa lasitin sekä sisäettä ulkopinnan ruiskuttamalla. Annoin lasitteen kuivahtaa, ja pyyhin vielä varmuuden vuoksi esineiden pohjat kostealla rätillä, jottei niiden pohjaan jäisi lasitetta. Vaikka esineet seisoivatkin tiiviisti alustaa vasten lasitettaessa eikä pohjan alle teoriassa pääse lasitetta, pohja ja alareuna on kuitenkin hyvä pyyhkiä varmuuden vuoksi, jottei mahdollinen lasitetippa saa esinettä tarttumaan uunilevyyn.

Hagman muistutti minua, että esineen pohjan tulisi olla tarpeeksi tukeva, jotta se pysyisi tukevasti pystyssä myös lasitusjalustalla (Hagman 2013, sähköpostiviestit). Sain tämän huomion tuta lasittaessani, kun totesin, että pohjan pieni kiikkeryys, paineilma-ruiskun kova ilmanpaine ja liian nopea alustan pyöritys aiheuttivat esineen kaatumisen lasitusjalustalla. Ratkaisin ongelman pitämällä ruiskua hieman kauempana esineestä ja pyörittämällä alustaa varovaisemmin.

Mittasin myös lasitteen määrän, joka meni yhden esineen lasittamiseen, jotta osaisin lisätä sen esineen valmistuskustannuksiin. Mittasin määrän siten, että kaadoin ruiskuun 1 desilitran lasitetta, lasitin esineen, ja kaadoin ruiskussa olevan lasitemäärän takaisin mittakannuun. Lasitukseen kuluva määrä oli melko pieni, vain 0,5 desilitraa. Ruiskulasituksessa lasitetta tosin menee hukkaan suuri määrä, koska lasitesuihku osuu aina myös esineen ohi. Hukkamäärä ei kuitenkaan ole prosentuaalisesti suuri, varsinkin, jos lasitettavia esineitä on paljon.

Laitoin kolmen esineen kanssa lasituspoltoon myös kolme muuta esinettä, joista yksi olikin raaka, eli sitä ei ollut raakapolttettu. Huomasin tämän asian vasta lasittaessani

esineettä. Esineestä ei kuitenkaan voinut lasitetta enää pestä pois, sillä vesi olisi liotanut myös savea, joten laitoin raajan esineen muiden mukaan uuniin. Tästä johtuen kuitenkin jouduin muuttamaan poltto-ohjelmaa erittäin hitaaksi, jottei raaka esine räjähtäisi liian nopean lämmön nousun vuoksi (liite 3.). Mikäli esine räjähtäisi lasituspoltoissa, sen lasitteiset kappaleet tarttuvat kiinni sekä muihin esineisiin että uunin sisäosiin, mikä pilaa esineet ja uunin vastukset.

Lasitus oli kuitenkin jäänyt prototyypiesineissä liian ohueksi, mikä näkyi neulanreikkinä lasitteen pinnassa sekä tuntui karheana sormissa. Ulkopuolella lasite oli suurimmaksi osaksi hyvin onnistunut, tarpeeksi paksu, sileä ja mattamainen. Mutta sisäpuolella, joka oli vaikea lasitettava, lasite oli jäänyt aivan liian ohueksi. Muuten pikari oli pitänyt hyvin muotonsa, eikä lasite vääntänyt sitä kieroon. (Kuvat 24. ja 25. sivu 36.)

Kuvat 24. ja 25. Lasitettu prototyyppi pöydällä ja kädessä.

3.4. Prototyypin jälkeen

Kun olin saanut prototyypin valmiiksi, tarkistin sen tilavuuden kaatamalla sinne vettä. Olin laskenut, että alkuperäisen, sarven muotoisen esineen tilavuus olisi vajaa 6 senttilitraa. Kun olin lyhentänyt esinettä katkaisemalla siitä kärjen, yritin laskea tilavuutta uudelleen katkaistun kartion kaavalla: $V = ((\pi h) : 3) * (R^2 + Rr + r^2)$. En kuitenkaan saanut tulokseksi mitään järjellistä lukua, ja kaiken huipuksi sain vielä joka laskukerralla eri tuloksen, joten luovutin. Arvelin, ettei esineen tilavuus voinut kovasti muuttua kärjen

katkaisun myötä. Vedellä tilavuuden mittaus antoi kuitenkin tulokseksi yli 1 desilitran. Jossain kohtaa laskelmani olivat menneet erittäin pahasti pieleen, tai sitten käyrän esineen tilavuuden mittaukseen ei voi soveltaa kartion tilavuuden kaavaa.

Koska esine on snapsi/shottipikari, jonka tilavuus yleensä noin 5 senttilitran luokkaa, esine oli selvästi liian iso. Kysyin Hagmanilta, kuinka esinettä kannattaisi pienentää: suhteessa joka mitasta, jolloin esineen pohja olisi pienentynyt 2 senttimetriin, vai sitten, että lyhentää vain esineen yläpäästä korkeutta 1-2 senttimetriä. Hagmanin mielestä pohja ei voinut olla enää pienempi, mistä olin samaa mieltä. Esine ei pysyisi tukevasti pystyssä pienemmällä pohjalla, joten kokeilin lyhentää esinettä kahdella senttimetrillä. Valoin kolme uutta kappaletta, joista valun ja jähmettymisen jälkeen leikkasin 2 senttimetriä pois yläosasta. Kaiversin myös näihin kappaleisiin käsivaralla porokuviot. (Kuva 26. sivu 38.) Lähetin uudesta muodosta Hagmanille kuvan, mutta hänestä esineen muoto sittenkin kärsi lyhennyksestä liikaa. *”Yläosan kaari muodostaa kuitenkin hienon vastavoiman alemmalle jyrkälle mutkalle, lyhennettynä se mielestäni näyttää liian kenolta.”* Hän totesi myös, että koska esinettä ei suunnitella ravintolaan, jossa sen tilavuus tulisi olla jämpä, vaan yksityishenkilöiden käyttöön, voi tilavuus olla suurempi kuin ”virallisen” snapsipikarin. Tavallinen ihminen kuitenkin kaataa astiaan enemmän sisältöä. (Hagman 2013, sähköpostiviestit) Annoimme tilavuuden siis olla, mikä se halusikin olla, sillä minusta tuntui, että minulla ei ollut sen kanssa enää mitään tekemistä.

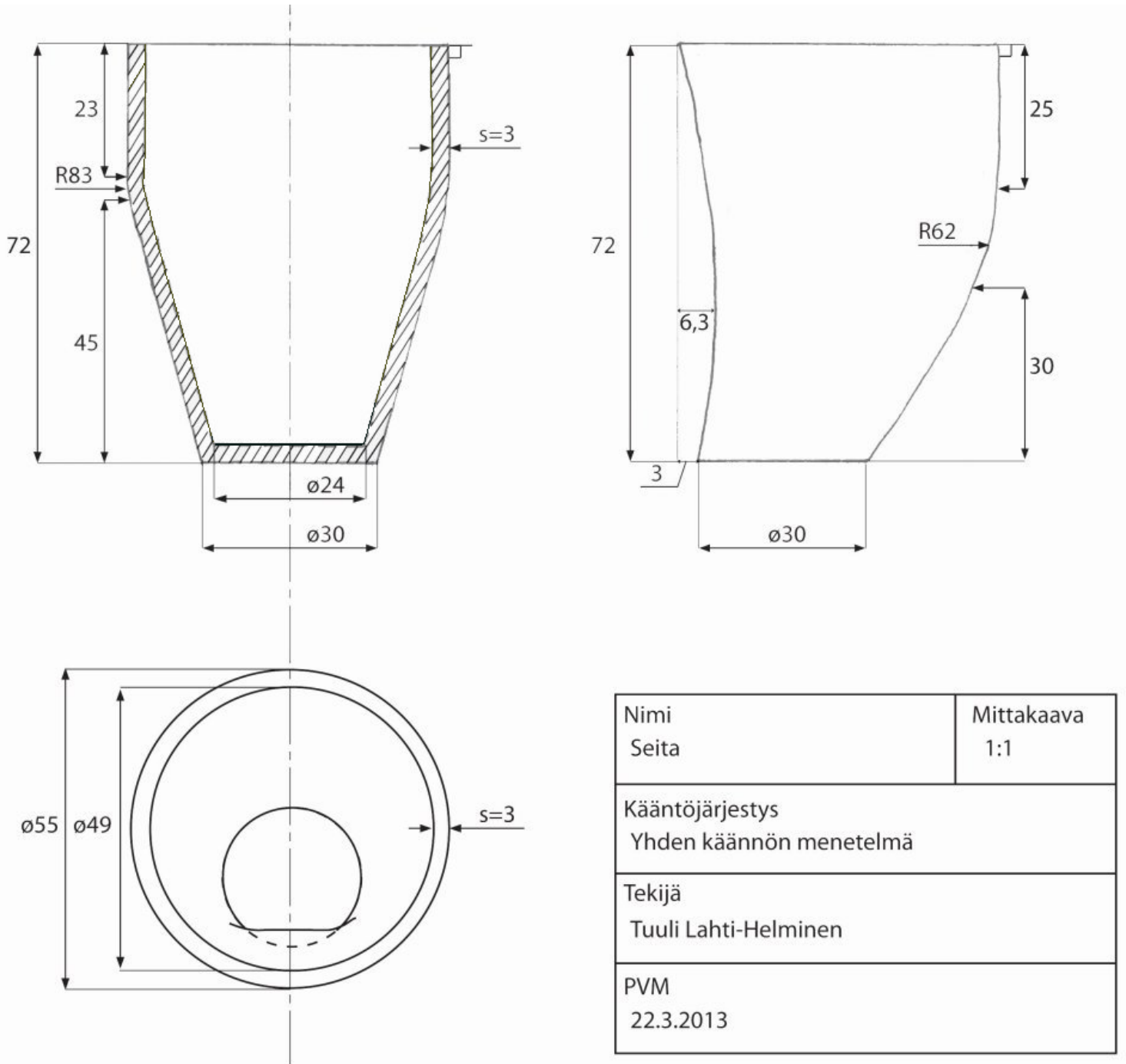
Kuva 26. Lyhennetty ja alkuperäinen esine vierekkäin osviittaa antavalla, käsinkaiverretulla poro-kuviolla.

Koska esineen katkaistu kärki oli lasittamis-ongelman lisäksi ratkaissut kuin huomaamatta myös tuen kysymyksen, jätin esineen jalustan suunnittelun pois melko nopeasti kärjen katkaisun jälkeen. Tuki olisi enää esteettinen lisä tuotteeseen, ja minusta se ei tarvinnut sellaista. Esineestä tuli melko näyttävä ilman jalustaakin. Hagman kuitenkin jatkoi jalustan ”oheisinnovointia”, hän suunnitteli jalustan työstämistä esimerkiksi läpinäkyvästä akryylistä tai pakotetusta teräksestä (Hagman 2013, sähköpostiviestit). Saapa nähdä, saako pikari kesällä rinnalleen myös jalustan.

4. Valmis työ

4.1. Mittapiirrokset

Esineen mittapiirrokset piirsin ensin käsin paperille, jonka jälkeen skannasin ne tietokoneelle ja viimeistelin Adobe Illustrator -ohjelmalla. (Kuva 27. sivu 39.)

Kuva 27. Seita-kupin mittapiirrokset.

Nimi Seita	Mittakaava 1:1
Kääntöjärjestys Yhden käännön menetelmä	
Tekijä Tuuli Lahti-Helminen	
PVM 22.3.2013	

4.2. Seita-kuppi

Asiakas halusi tuotteelle englanninkielisen nimen, sillä suurimmalla osalla muitakin heidän tuotteitaan oli englanninkielinen nimi, ja tuotteita markkinoidaan englannin kielellä. Minusta kuitenkin jämäkkä, ytimekäs ja kuvaava suomenkielinen nimi olisi yhtä hyvä, voihan nimen alkuperää selittää vaikkapa erillisessä tuotekortissa. Niinpä etsin erilaisia suomenkielisiä nimiä ja sanoja, jotka liittyivät suomalaiseen kulttuuriin ja uskomuksiin, kuten Louhi, Seita, Halti, Sampo, Kaamos, Jäkälä. Englanninkielisiksi ehdotuksiksi keksin Reindeer Shot, Iceshot, Shor under Aurora, Horn, Shot for Health, Saunashot, The Arctic Circle, The Silence Was Perfect.

Minusta vahvimmat vaihtoehdot nimelle olivat heti Reindeer Shot ja Seita. Päädyin Seitaan, koska tutkiessani saamelaiden uskomuksia, minua viehättivät heti seidat ja niiden mystisyys, sekä tieto, että useita vanhoja seitoja on vielä pystyssä. Seita sopii myös hyvin nimeksi juoma-astialle, sillä seitanahan oli uhrauspaikka, ja kuppiin laitetaan juomaa, jota voisi kuvitella uhrattavan. Myös sanana seita on yksinkertainen, mutta samalla oudon kiehtova ja salaperäinen. Diftongista huolimatta luulen, että ulkomalaisen on kuitenkin melko helppo lausua lyhyt sana oikein.

Mittapiirosten mukaan luonnostelin lisäksi tuotekortin, jossa on pieni tarina esineelle. (Kuva 28. sivu 40.)

Kuva 28: Tuotekortin luonnos Seita-kupille.

4.3. Valmistuskustannukset

Dragonian käyttämää Creaton 209 -massaa saa valmiina jauhesekoituksena ”lisää vain vesi”-periaattella 25 kilogramman säkissä, ja se maksaa Kerasililla 0,87 €/kg. Eräänä lasitteenaan he käyttävät AH3,7:ää, jota minäkin käytin prototyypissäni, joten voimme olettaa, että lasitteen litrahinta on suunnilleen sama kuin minulla eli 1,97 €/l. Tästä voin laskea summittaiset valmistuskustannukset Dragonian valmistamalle tuotteelle:

Savea:	Creaton 209 0,87€/kg * kuivapaino n. 0,08 kg = 0,07 €
Lasitetta:	AH3,7 1,97€/l * Lasitteen kulutus 0,05 l = 0,10 €
YHTEENSÄ:	0,17 €

Dragonialla kuluu siis noin 0,17 € materiaaleihin yhden esineen valmistamiseen. Koska Dragonia on yritys, tähän summaan täytyy tietenkään lisätä kaikki, mistä yrityksen laskut muodostuvat, eli sähkön hinta, vuokra, veden hinta, verot, työpanos ja niin edelleen, sekä mahdollisen jalustan kustannukset. Lisäksi esineelle täytyy valmistaa kipsistä malline ja muotti. Hagman arvioi alustavasti, että esineen ulosmyyntihinta tulisi olemaan n. 12 € ja jälleenmyyntihinta ainakin 16 €. Lopullinen hinta tietenkin määräytyy vasta, kun tuotetta aletaan markkinoida ”reaalitulannetta seuraten”. (Hagman 2013, sähköpostit) Esineelle todennäköisesti tulee vielä oma pakkaus. Esineet, joilla on oma pakkaus, ovat arvokkaampia kuin ne, joilla ei ole. Pakkaus lisää paitsi kuluja myös tuotteen esteettistä arvostusta.

4.4. Yhteistyö asiakkaan kanssa

Yhteistyö asiakkaan kanssa sujui hyvin, ja asiakas oli innokkaasti mukana lähes kaikissa työvaiheissa. Pidimme yhteyttä lähinnä sähköpostitse, ja minä lähettelin hänelle valokuvia ja tietoja työn etenemisestä. Hän vuorostaan kommentoi työtä ja antoi hyviä ammatillisia neuvoja, joita pystyin hyödyntämään ja joilla pääsin työssä eteenpäin. Hagman myös lähetti kuvia omista prototyypikokeiluistaan jalustan kanssa.

Minun oli aluksi hiukan vaikea suhtautua suunnitteluun siten, etten suunnittelekaan esinettä itselleni. Yritin olla mahdollisimman avoin kaikenlaisille ideoille, myös sellaisille, joita en itselle suunnitellessani olisi edes harkinnut jatkokehittelyyn. Olimme asiakkaan kanssa kuitenkin monista asioista melko samaa mieltä, ja työ sujuikin sen takia nopeaan tahtiin. Ainoa päätös koko prosessin aikana, jonka tein itsenäisesti, oli tuotteen nimi. Sen valintaan ja tarinaan asiakas ei vaikuttanut lainkaan.

Tässä asiakkaan arvio yhteistyön sujumisesta ja itse tuotteesta:

”Arvio yhteistyöstä toimeksiantajan ja suunnittelijan välillä

Tilajana arvioin yhteistyön suunnittelijan kanssa sujuneen erittäin hyvin, Tuuli ymmärsi alusta lähtien yrityksemme ydintoiminnan eli asiakaslähtöisen esinesuunnittelun.

Suunnittelussaan hän otti huomioon sekä tuotannolliset että tekniset vaatimukset ja tietenkin tärkeimmän: loppukäyttäjän. Matkamuioston suunnittelu muodostuu monesta eri tekijästä, kuten kohderyhmän kansalaisuudesta, mutta myös yleisestä käsityksestä maastamme. Esineen kokovaatimukset tiukentuvat koko ajan matkatavaroiden painon tullessa yhä kalliimmaksi. Suunnittelussa oli myös hyvin otettu huomioon esineen muodon altistuminen särkyemisille, olennaista on yksinkertaistaa niin paljon, ettei tuotteeseen jää liian suuria riskikohtia.

Suunnittelijalla on voimakas oma näkemys, mutta erinomainen kyky ottaa huomioon toimeksiantajan asettamat rajat sekä toiveet. Tuuli käytti hienosti hyväkseen harjoittelujaksolla saamaansa kokemusta matkamuistoalalta, ja tämän katson erityisesti vaikuttaneen yhteisymmärrykseen ja kaikin puolin odotuksia vastanneen tuotteen syntymiseen.” (Hagman 2013, sähköpostit)

Työhön oli helppo tarttua, sillä olin harjoittelujaksollani tutustunut hyvin yrityksen tuotteisiin ja toimintatapoihin. Lisäksi kokemus tuotteiden myynnistä ja asiakkaiden kanssa jutteleminen Kauppatorin kojulla olivat antaneet osviittaa, minkälaisia tuotteita turistikot Suomesta haluavat ostaa. Myös kunnollinen perehtyminen aiheeseen matkailukirjojen ja Internet-sivujen avulla auttoi hahmottamaan, kuinka Suomea markkinoidaan ja minkälaisia mielikuvia turisteille myydään.

4.5. Tulevaisuus

Luovutettuani esineen mittapiirroksia Dragonialle, minusta tuntuu, etten voi tehdä enää enempää esineen hyväksi. Nyt sen tulevaisuus on Dragonian käsissä, mitä he päättävätkin tehdä sen kanssa. Esineestä valmistetaan nyt keväällä ensin koekappaleet pienimuotoista koemarkkinointia varten, jonka perusteella päätetään varsinaisen tuotannon laajuudesta (Hagman 2013, sähköpostit). Toivon tietenkin, että Seita pää-

tyy varsinaiseksi tuotteeksi yrityksen valikoimaan, ja sitä kautta ihmisten koteihin ympäri maailman.

Vaikka jalustasta luovuttiin, Hagman kuitenkin jatkoi sen suunnittelua (Hagman 2013, sähköpostit), ja luulenkin, että irtonainen, esteettistä lisää tuova jalusta ilmestyy ainakin jossain muodossa Dragonian tuotevalikoimiin, ehkäpä jonkin toisen tuotteen kylkiäisenä.

Minun ja Dragonian yhteistyö tulee toivottavasti jatkumaan tulevaisuudessakin. Yhteistyön muodosta ei vielä ole tietoa, mutta Dragoniasta on tarjottu minulle työtä eri muodoissa. Aika näyttää, mihin yhteinen taipaleemme vielä kulkee.

5. Käytetyt resurssit

5.1. Ongelmat ja onnistumiset

Käsityöläisenä suurin ongelmani on pikkutarkkuus. Olen huono siinä. Kun pitäisi mitata tarkasti 1 senttimetri, ja minä mielestäni mitaan sen, niin tuloksena saattaa olla esimerkiksi 1,1 senttimetriä. Tiedostan ongelman ja koetan tarkastaa työskentelyjätkeni sen takia tarkasti, mutta virheellistä lopputulosta syntyy silti.

Tämän takia minulla oli ongelmia prototyypin mittojen kanssa. Prototyypin mitat heittivät pari millimetriä aiotuista mitoista, sillä jo mallineen valmistusvaiheessa jokin mitoista heitti millimetrin suuntaan tai toiseen. Saman ongelman takia prototyypistä tuli myös pohjastaan hiukan kiikkerä, sillä en lukenut vatupassia tarpeeksi tarkasti. Ja kenties pidin sitä vinossa. Puhumattakaan siitä, että jouduin tekemään mallineen kolmesti, sillä ensimmäisellä kerralla olin laskenut mitat väärin, ja toisella kerralla unohdin ottaa huomion saven kutistuman poltossa.

Myös prototyypin lasituksen kanssa oli ongelmia. Esine on vaikea lasitettava pienen ja kapean kokonsa ansiosta. Ruiskun paine puhalsi esineen helposti kumoon, ja pyöri sisämuodon takia lasite kimpoili pois sisäpinnalta. Sisäpinnan lasitteesta tulikin aivan liian ohut, pohjaa kohden se muuttuu suorastaan karheaksi, joka tarkoittaa, että saven pinnan tuntee lasitteen läpi ja lasitetta on pinnalla tuskin ollenkaan. Myös ulkopinnan koveran kaarteiden lasite epäonnistui, lasitus on paksumpi kuin sisällä, mutta liian ohut silti, sillä se muodostaa lasitteen pintaan pieniä neulanreihiä. Täydellinen, sileä mattapinta onnistui ainoastaan ulkopinnan kuperalle reunalle. Sisäpuolen lasitusta olisi sittenkin pitänyt kokeilla kaatamalla ohennetulla lasitteella, jolloin lasitekerroksesta olisi tullut helposti paksumpi.

Erityisen hyvin onnistui mielestäni esineen yleismuoto. Lähtökohtana oli sarvimainen, tuettuna seisova esine ja lopputuloksena tukevasti itseksensä seisova juomapikari. Pienen kokonsa ansiosta esineestä saa hyvän otteen, se mahtuu hyvin isoonkin kouraan. Esineen ulkomuoto myös myötäilee käden muotoja jonkin verran, joten se istuu kädessä napakasti. Yhdessä poroleimojen ja värikkäiden lasitteiden kanssa esine edustaa minusta hyvin Suomea, suomalaista muotoilua ja erityisesti mystiikkaa.

5.2. Prosessin kulun aikataulu

Ajatustyö opinnäyetyöhön alkoi jo keväällä 2012, ja siitä lähtien työ on pikkuhiljaa edennyt ajatuksesta ideaksi, suunnitelmaksi ja toteutukseksi. Kirjoitin syksyllä työsuunnitelmaan alustavan ja erittäin karkean aikatauluarvion työn etenemisestä. Tältä se näytti silloin:

Kesä 2012:	Työharjoittelun lomassa asiakkaan kanssa työn pohtiminen ja tarkentaminen
Syksy 2012:	Tutkimuksen tekeminen, työn esisuunnittelemine ja luonnosten tekeminen, asiakkaan kanssa neuvottelemine ja suunnitelmien läpikäyminen
Marraskuu 2012:	Työsuunnitelmaseminaariin ilmoittautumine ja sen pitäminen sekä toisen työn opponointi
Tammikuu 2013- huhtikuu 2013:	Varsinaisen työn tekemine (piirroset ja prototyyppi) ja raportointi
Toukokuu 2013:	Arviointiseminaariin ja kypsyysnäytteeseen osallistumine

Aikataulussa on virheellisesti mainittu arviointiseminaariin osallistumine vasta toukokuussa, vaikka olin jo tuolloin päättänyt tähtääväni huhtikuun 2013 seminaariin. Työtä oli tarkoitus esisuunnitella taustatutkimuksen ja luonnostelun muodossa lokajoulukuussa 2012 toisen työharjoitteluni lomassa, mutta kaikki energiani meni tuolloin kyseisen työharjoittelun suorittamiseen ja opinnäytetyöprosessi jäi vähemmälle huomiolle. Varsinaiseen suunnitteluun jaksoin ryhtyä vasta joulukuussa, toisen työharjoittelun loputtua.

Taulukosta 1. selviää koko prosessin lopullinen kulku taulukko-muodossa. (Taulukko 1. sivu 46.)

	Huhtikuu 2012	Toukokuu 2012	Kesäkuu 2012	Heinäkuu 2012	Elokuu 2012	Syyskuu 2012	Lokakuu 2012	Marraskuu 2012	Joulukuu 2012	Tammikuu 2013	Helmikuu 2013	Maaliskuu 2013	Huhtikuu 2013	Toukokuu 2013
Ensimmäisen aihe- kuvauksen palautus														
Ajatusyö														
Työharjoittelu Dragonian Oy:llä														
Sopimus opinnäyte- työn teosta Dragonialle														
Taustatutkimus														
Varsinainen aihe- kuvaus														
Työsuunnitelma ja -seminaari														
Luonnostelu														
Prototyypin valmis- tus														
Mittapiirrokset														
Raportin kirjoitus														
Tapaamiset ohjaa- van opettajan kanssa														
Arviointiseminaari														
Työn viimeistely ja julkistaminen														

Taulukko 1. Prosessin aikataulu taulukkomuodossa.

Työ oli mielestäni aikataulutettu melko hyvin, eikä aikataulun kanssa tullut suurempia ongelmia. Aloitin raportin kirjoittamisen ajoissa, jo taustatutkimusteni aikaan, ja työstiin sitä koko ajan työn edetessä. Luonnostelua, ideointia ja raportointia tein pääasiassa kotona inspiraatiokirjojen ja Internet-sivujen parissa. Prototyypin ja mittapiirrokset valmistin koululla, Kuopion Muotoiluakatemia tiloissa ja välineillä.

5.2. Prototyyppiin käytetyt materiaalit

Sovimme Dragonian kanssa ainoastaan esineen suunnitelmasta. Minä itse halusin valmistaa toimivan prototyypin, joten maksoin myös sen valmistamiseen kuluvat kustannukset itse. Prototyypin valmistamisesta materiaalikuluja koitui seuraavasti:

Kipsiä: $3,85 \text{ kg} * 1,61 \text{ €/kg} = 6,20 \text{ €}$

Savea: $\text{Kappaleen kuivapaino } 0,08 \text{ kg} * 18 \text{ valettua kappaletta} * 1,28 \text{ €/kg} = 1,84 \text{ €}$

Lasitetta: $3 \text{ lasitettua kappaletta} * \text{lasitteen kulutus } 0,05 \text{ l} * 1,97 \text{ €/l} = 0,30 \text{ €}$

Mittapiirrokset piirsin käsin yhdelle paperille ja skannasin ne sitten tietokoneelle. Niiden viimeistelyn ja lähettämisen hoidin sähköisesti. Savonia ammattikorkeakoululla yhden mustavalkoisen A4-tulosteen hinta on 0,06 €, joten otin sen arviohinnaksi paperimenekkiin.

YHTEENSÄ: 8,40 €

6. Lopuksi

Tämä opinnäytetyö on ollut minulle erittäin haastava. En ollut aikaisemmin suunnitellut ulkopuolisen tahon tuotettavaksi mitään, joten paineet suunnitella toimiva ja asiakkaan toiveiden mukainen esine olivat suuret. Onneksi yhteistyö asiakkaan kanssa toimi hyvin, ja asiakas myös osallistui paljon esineen suunnitteluun, joten siitä tuli kovasti myös heidän näköisensä. Suhtauduinkin aluksi työhön ajatuksella, että esineestä tulee asiakkaalle mieluisa ja heidän tarkoitusperiään vastaava, mutta työn edetessä huomasin, että minulle muodostui myös henkilökohtainen side esineeseen. Tietenkin, onhan se minun suunnittelemani ja minun alitajunnastani syntynyt. Tietyllä tavalla se edustaa hyvin paljon myös minua muotoilijana. Pidän yksinkertaisista muodoista, mutta myös erikoisista asioista. Astiat, jotka eivät ole täysin perinteisen muotoisia ja tavanmukaisia viehättävät minua.

Vaikka esineestä ei mitoiltaan tullutkaan aivan sellaista, kuin olin alun perin suunnitellut, se ei kuitenkaan mielestäni loppujen lopuksi haittaa. Asiakas piti tuotteesta, ja se ilmeisesti innosti heitä suunnittelemaan omankin, perinteisemmän muotoisen snapsipikarin (Hagman 2013). Esine soveltuu muuhunkin käyttötarkoitukseen, kuin snapsin nauttimiseen, ja monikäyttöisyys onkin kätevää. Olisi ollut helppoa sortua kliseisiin matkamuihosta ja suomalaisuudesta, ja mielestäni vältin nämä karikat hyvin. Lähtökohتانani oli keskittyä muodon suunnitteluun, matkamuihostojen ”pahimmat” kliseet ovat yleensä yksinkertaistetussa ja stereotyyppioivassa kuvituksessa.

Tarkastellessani työskentelypolkuani taaksepäin, mieleni tekisi palata ajassa taaksepäin tekemään joitakin kohtia toisin, ja kertomaan menneisyyden minälleni, ettei asia kertakaikkiaan toimi. Olisi säästänyt kovasti aikaa ja vaivaa esimerkiksi keskittymällä huolellisesti mallineen mittojen laskemiseen. Kun kolmannen kerran aloitin mallineen tekemisen alusta, manailin huonoa keskittymiskykyäni. Asiat pitäisi kerralla suunnitella kuntoon, eikä hosua kiireellä. Samoin mallineen hiomiseen olisi pitänyt käyttää enemmän aikaa, hiukan hosuen viimeistelty jälki näkyy prototyypissä.

Esineen kärjen katkaisu oli lopulta hyvä ratkaisu, sillä se säästi paljon vaivaa, mikä lasittamisen ongelmasta olisi tullut. Olisi kuitenkin ollut mielenkiintoista suunnitella keraaminen esine, joka yhdistetään johonkin toista materiaalia edustavaan, jonkun toisen tahon suunnittelemaan tuotteeseen (puurasiaan). Ehkäpä kärjen olisi voinut säilyttää ja tyypistää esineen muotoa ja mittasuhteita muuttelemalla. Kuka tietää, eh-

käpä jatkan esineen suunnittelua joskus tulevaisuudessa yhteistyössä Dragonian kanssa.

Kaikkein suurin ongelma ja lähtökohta oli kuitenkin pikarin väärin laskettu tilavuus, joka sinänsä harmittaa valtavasti. Esineestä olisi pitänyt ennen mallineen tekemistä valmistaa vaikka muovailumassasta prototyyppi, jonka avulla tilavuuden olisi mitannut ja nähnyt käytännössä. Mikäli tilaus olisi ollut tarkka ja ehdoton, esineen suunnittelu olisi käytännöllisesti katsoen ollut aloitettava alusta, sillä sovittu tilavuus on sovittu tilavuus. Onneksi asiakas suhtautui asiaan kuitenkin joustavasti ja kannustavasti, eikä se heidän toimintaansa haitannut, vaikka kuppi onkin aiottua isompi. Pikari erottuu hiukan Dragonian tuotteista erityisesti muotoilullaan, sillä yrityksen muut esineet ovat muodoltaan melko suoraviivaisia ja yksinkertaisia. Tuotteiden yksilöllisyys on niiden koristelussa ja kuva-aiheissa. Mielestäni Seita kuitenkin sopii hyvin yrityksen tuotemaailmaan orgaanisuutensa ja luonnollisuutensa takia.

Kun lähes vuoden kestänyt prosessi on vihdoin lopussa, olo on helpottunut ja tyytyväinen. Onnistuin mielestäni tavoitteessani suunnitella asiakasta miellyttävä ja tarkoitukseensa sopiva tuote. Asiakas on tyytyväinen, ja hän oli innolla mukana työssä, joka taas antoi uutta motivaatiota ja piristysruisketta, kun tuntui, että työ polkee paikallaan. Pysyin hyvin aikataulussa, joka itseasiassa olikin melko väljä kaiken aikaa, koska tiesin, että aikaa kuluu työhön reippaasti kaikkine tutkimuksine ja suunnitteluineen.

Olen erittäin tyytyväinen myös esineeseen kokonaisuutena. Esine on toimiva ja omalla tavallaan design-tuote, mielestäni se edustaa matkamuistona hyvin Suomea, kun siihen vielä lisätään poro-leimat. Lopputulos on hyvin suomalainen. Se on muotoilultaan hyvin konstailematon ja yksinkertainen tuote. Esineen muoto on orgaaninen, voisi hyvin kuvitella jonkin Lapin shamaanin käyttämän sarven muotoista kuppia tai kamenoissaan. Tuotteen kohderyhmänä olivat vain yleisesti turistit ja Dragonian asiakkaat, mutta voisi kuvitella, että luontoa ja luonnollisuutta arvostavat asiakkaat ottaisivat kupin omakseen. Siinä on jotakin alkukantaista.

Taustatutkimuksesta oli erittäin suurta hyötyä ryhtyessäni suunnittelemaan pikarin ulkonäköä ja teemaa. Tutkimuksesta selvisi paitsi kuinka Suomea markkinoidaan, myös kuinka Suomi nähdään ulkomailla. Tartuin muutamiin suurimpiin stereotypioihin Suomesta ja suomalaisista, kuten saunaan ja metsään. Suomi tunnetaan kauniista luonnostaan, joten halusin esineen kuvastavan jotenkin sitä. Näiden teemojen mukaan syntyi pikkuhiljaa idea seidasta. Seidat olivat luonnollisia paikkoja keskellä metsää.

Vaikken vielä ole nähnytkään valmista esinettä Dragonian tuottamana värikkäine lasitteineen ja poro-leimoineen, voin silti kuvitella sen Kauppatorin kojupöydälle nätisti riviin aseteltuna ja kuinka hyvin ruskea tai sininen lasite korostavat esineen muotoja. Olen myös ylpeä oivasta nimivalinnasta, joka mielestäni luo esineen ylle pientä salaperäisyyden ”verhoa” ja vie ajatukset heti Lapin samoamattomiin erämaihin.

Kuva 29. Kippis! Valmis prototyyppi.

Kuvaluettelo

- Kuva 1: Porokahvikuppeja rivissä Dragonian kojulla Helsingin kauppatorilla. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2012. Tekijän arkisto.
- Kuva 2: Pieni maisemalautanen Northern Lights -kuvalla. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2012. Tekijän arkisto.
- Kuva 3 ja 4: Poropikarit ja yksilölliset kattaukset Dragonian tuotevalikomasta. Dragonia Oy [Internet-sivut] Käyttökeramiikka [Viitattu 25.3.2013] Saatavissa: <http://www.dragonia.fi/kayttokeramiikka/ravintolat-kahvilat/>. Kuvien käyttöluupa saatu 17.2.2013.
- Kuva 5: Avaimenperät, joiden nauhassa on poronsarvipala. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2012. Tekijän arkisto.
- Kuva 6: Alkava ruska pihakoivuissa. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2009. Tekijän arkisto.
- Kuva 7: Kalliosta muodostuva seita Nitsijärvellä. Voitto Valio Viinanen. [Internet-sivut] *Nitsijärven seita* [Viitattu 25.3.2013] Saatavissa: <http://www.voittoviinanen.com/albumi/ortodoksistaperinnetta/742007>. Valokuva Voitto Viinanen. Kuvan käyttöluupa saatu 26.3.2013.
- Kuvat 8 ja 9: Vihreitä ja sinertäviä revontulia Oulun taivaalla maaliskuussa 2013. Kameran takaa I valittuja havaintoja matkan varrelta. [Blogi-sivut] *Revontulia 17.3.* [Viitattu 25.3.2013] Saatavissa: <http://penakuvasi.wordpress.com/2013/03/18/revontulia-18-3/>. Valokuvat Pentti Koppinen 2013. Kuvien kertaluontoinen käyttöluupa saatu 20.3.2013.
- Kuva 10: Suomalaisen miehen ja naisen stereotyyppi maailmalla. Scandinavia and the World [Internet-sivut] Osa kuvasta *Meet my Sister*. [Viitattu 25.3.2013] Saatavissa: <http://satwcomic.com/meet-my-sister>. Sarjakuva Humon 2009. Kuvan käyttöluupa saatu 25.3.2013.

- Kuvat 11 ja 12: Ensimmäisiä luonnoksia muodosta ja teemasta. Kuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 13: Eriolaisten tukimallien luonnostelua paperille. Kuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 14: Eriolaisten tukimallien luonnostelua savella. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 15: Puurasian luonnos mittoineen. Kuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 16: Luonnos lasitusehdotuksesta. Kuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 17: Luonnos esineestä tarkkoine mittoineen. Kuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 18: Kipsimalline muotoutumassa. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 19: Mallineeseen veistettu pohja. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 20: Apumuotti valmiina jatkotyöstöön. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 21: Valmiit muotin puolikkaat ja sarjarengas. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 22: Ensimmäisen valun tulos: esine repesi kaskeltä. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 23: Valusauman pyyhkimistä kostealla sienellä. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuvat 24 ja 25: Lasitettu prototyyppi pöydällä ja kädessä. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.

- Kuva 26: Lyhennetty ja alkuperäinen esine vierekkäin osviittaa antavalla, käsin-kaiverretulla poro-kuviolla. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 27: Seita-kupin mittapiirrokset. Kuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 28: Tuotekortin luonnos Seita-kupille. Kuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Kuva 29: Kippis! Valmis prototyyppi. Valokuva Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.
- Taulukko 1: Prosessin aikataulu taulukkomuodossa. Taulukko Tuuli Lahti-Helminen 2013. Tekijän arkisto.

Lähteet

Sähköiset lähteet

Dragonía Oy [Internet-sivut] 2013. [Viitattu 4.1.2013]. Saatavissa <http://www.dragonia.fi/>.

Hammarsten, H. 2006. Hiihtokeskukset hinkuvat kesäturisteja. *Talouselämä*. [Verkkajulkaisu] 26.6.2006, päivitetty 5.1.2012 [Viitattu 15.3.2013]. Saatavissa: <http://www.talouselama.fi/uutiset/hiihtokeskukset+hinkuvat+kesaturisteja/a2043985>.

Hynninen, L. 2011. *Perehtyminen valumassojen ominaisuuksiin*. Kuopio: Savonia ammattikorkeakoulu. Kuopion Muotoiluakatemia, Keramiikka- ja lasimuotoilun laitos. Opinnäytetyö. [Viitattu 20.2.2013]. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201105025565>.

Ilmatieteen laitos. Revontulet. [Internet-sivut] 2013. [Viitattu 15.3.2013]. Saatavissa: <http://ilmatieteenlaitos.fi/tietoa-revontulista>.

Matkailun edistämiskeskus. *Matkailun edistämiskeskuksen video rikkoi miljoonan kävijän rajan*. 12.12.2011. [Sähköinen lehdistötiedote] Päivitetty 13.12.2011. [Viitattu 18.3.2013]. Saatavissa: [http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/\(Pages\)/revontuli_tiedote?opendocument&np=A](http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/(Pages)/revontuli_tiedote?opendocument&np=A)

Metsähallitus. Koloveden kansallispuisto. [Internet-sivut] 2013 [Viitattu 15.3.2013]. Saatavissa: <http://www.luontoon.fi/Retkikohteet/kansallispuistot/kolovesi/Sivut/Default.aspx>.

Korhonen, R. 2007. Siirretään lomiamia, pelastetaan matkailu. *Talouselämä*. [Verkkajulkaisu] 4.1.2007, päivitetty 5.1.2012 [Viitattu 15.3.2013]. Saatavissa: <http://www.talouselama.fi/uutiset/siirretaan+lomia+pelastetaan+matkailu/a2049399>.

Paytons_Grandma. 2007. What kind of souvenirs do you buy? Fodor's United States Forum [Keskustelupalstan viestiketju]. 14.9.2007 [viitattu 4.1.2013]. Saatavissa: <http://www.fodors.com/community/united-states/what-kind-of-souvenirs-do-you-buy.cfm>.

Talvituristi vaatii laatua. 2007. *Talouselämä*. [Verkkajulkaisu] 19.2.2007 [Viitattu 15.3.2013]. Saatavissa: <http://www.talouselama.fi/uutiset/talvituristi+vaatii+laatua/a2048334>.

Visit Sauna. Feel the Spirit of Finnish Sauna. [Internet-sivut] [Viitattu 7.3.2013]. Saatavissa: <http://www.visitsauna.fi/>.

Wikitravel. Finland travel guide. [Internet-sivut] Päivitetty 13.3.2013 [Viitattu 23.3.2013]. Saatavissa: <http://wikitravel.org/en/Finland>.

Wikitravel. Finnish Lapland travel guide. [Internet-sivut] Päivitetty 06.01.2013 [Viitattu 24.01.2013]. Saatavissa: http://wikitravel.org/en/Finnish_Lapland.

Painetut lähteet

Hortling, A. 1995. *Kivinen maa: suomalaisen vuolukiven ja dolomiitin käyttö keramiikka- ja lasimateriaaleissa*. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.

Humphreys, P. 2000. *Finland in a small book*. Jyväskylä: Yrityskirjat Oy.

Jylhä-Vuorio, H. 1994. *Keramiikan materiaalit*. Toinen painos. Nurmijärvi: Kuopion Muotoiluakatemia.

Rode, R. 1995. *Insight Compact Guide Finland*. Kolmas painos. Singapore: Apa Publications

Snyder, R. 2003. *The Optimist's Guide to Finland for Businesspeople*. Jyväskylä: Yrityskirjat Oy.

Sparks, J. 2005. *Travellers Finland*. Toinen painos. Peterborough: Thomas Cook Publishing.

Symington, A. Dunford, G. 1993. *Finland*. Kuudes painos. China: Lonely Planet Publications Pty Ltd.

Suomen opasliitto R.Y. 2003. *Kerro minulle Suomesta*. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Suvikumpu, L. 2010. *Find out about Finland*. Kerava: Otava.

Uuttu-Kalle. 1998. *Löytöretki Lappiin*. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Muut lähteet

Hagman, K. (info@dragonia.fi) Sähköpostiviestit, lähetetty ajalla 22.11.2012-25.3.2013. Vastaanottaja Tuuli Lahti-Helminen (tuuli.k.lahti-helminen@edu.savonia.fi).

Hagman, K. 2012. Toimitusjohtaja. Dragonia Oy. Helsinki 17.9.2012. Haastattelu.

Hagman, K. 2012. Toimitusjohtaja. Dragonia Oy. Helsinki 18.1.2013. Haastattelu.

Hagman, K. 2012. Toimitusjohtaja. Dragonia Oy. Helsinki elokuu 2012. Henkilökohtainen tiedonanto.

Piippo, M. (marja-leena.piippo@savonia.fi) Opparia [Sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Tuuli Lahti-Helminen (tuuli.k.lahti-helminen@edu.savonia.fi). Lähetetty 16.4.2013 [Viitattu 27.4.2013].

Reid, D. *Ikkunoita avaruuteen: osa 11/12 Liekehtivä taivas* 2009 [TV-dokumentti] Kanada 2009, Off the Fence BV: Colby, G. Esitetty 14.3.2013. Yle Teema

Liitteet

Liite 1

Prototyypissä käytetyn Posio 3 –valumassan valmistuskaava

Raaka-aine	Prosenttiosuus
Kaoliini, Grolleg	45
Kvartsi	35
Kalimaasälpä, FFF	12,5
Pallosavi	7,5
Dispex, natrium	0,13-0,18
Vesi	38

Litrapaino 1784-1800 g

Kutistuminen 11,3 %

Lähde: Hynninen 2011, 24., 49.

Liite 2

Prototyypissä käytetyn lasitteen AH3,7 valmistuskaava

Raaka-aine	Prosenttiosuus
Maasälpä, FFF	45
Liitu	17
Kaoliini, Grolleg	6
Kvartsi	23
Magnesiumkarbonaatti	9

Lähde: Hortling 1995, 62.

Liite 3

Prototyypin uuniohjelma

Uuni: Koe 14	Päivämäärä: 19.2.2013	Tavoitelämpö: 1250 °C
Polton laatu: Lasituspoltto (Kertapoltto)		
°C → °C	°C/h	Huomioitavaa
66°C → 1250°C	100°C/h	
1250°C → 1250°C	15 min	haudutus
1250°C → 0°C		vapaa lasku

Ladonta: Yksi kerros, 3 kuoharipikaria ja 3 snapsipikaria (1 raaka esine)